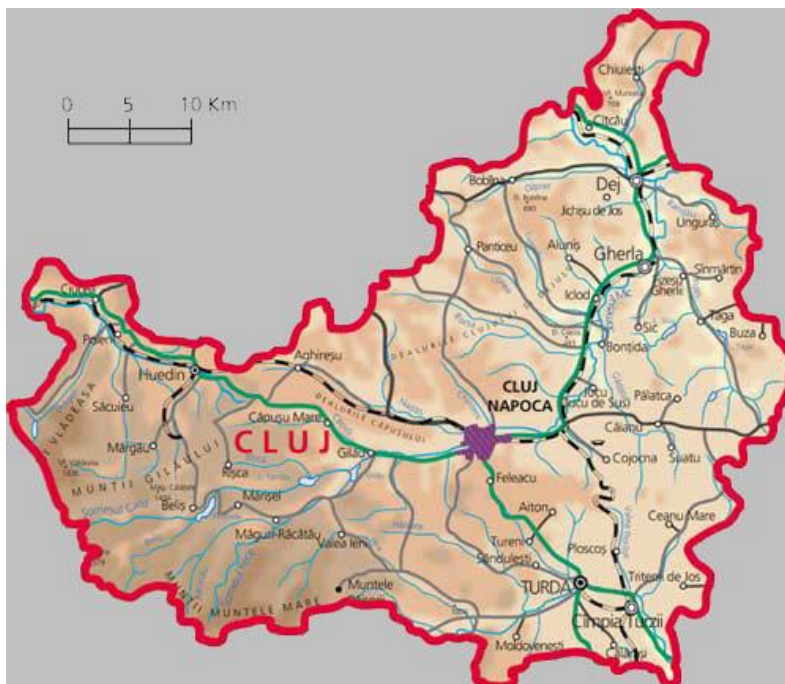

RAPORT DE CERCETARE

Nevoile copiilor și tinerilor din sistemul de protecție specială din județul Cluj

Material realizat de asociatia Sastipen-Centrul Romilor pentru Politici de Sanatate, necesar in procesul de fundamentare a unei cereri de finantare in cadrul apelului de proiecte PIDS, Prioritate: P05. Reducerea disparitatilor dintre copiii la risc de saracie și/sau excluziune socială și ceilalți copii, Obiectiv specific: ESO4.11. *Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+), Acțiunea 5.3.FSE+ Sprijinirea tinerilor care părăsesc/au părăsit sistemul de protecție specială*

Echipa de realizare a studiului: Coord. Dr. Soc. Daniel Radulescu , Drd. Nicoleta Filip (coordonator culegere date), Geanina Radulescu (responsabil cercetare birou), Moscovici Andreea (operator interviuri), Radu Anuti (operator interviuri).

-Iunie 2025-

1. INTRODUCERE

1.1. Contextul național și european

Sistemul de protecție specială a copilului din România a parcurs un proces amplu de reformă în ultimele trei decenii, însă persistă provocări semnificative, în special în ceea ce privește tranziția tinerilor către viața adultă. Conform datelor publicate de **Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANDPDCA)**, la finalul lunii septembrie 2023, **39.224 de copii și tineri** se aflau în sistemul de protecție specială, dintre care **10.664 (27,19%)** în servicii de tip rezidențial (publice și private) și **28.560 (72,81%)** în servicii de tip familial (asistenți maternali, rude, alte familii/persoane).

Un număr anual de aproximativ **4.000 de copii intră în sistem**, iar dintre tinerii care îl părăsesc, o parte semnificativă nu beneficiază de sprijin concret pentru o tranziție sigură către o viață autonomă. **Riscurile majore** cu care se confruntă aceștia includ lipsa unei locuințe stabile, neintegrarea pe piața muncii, abandonul educațional, problemele de sănătate mintală și reinstituționalizarea în sistemul de asistență pentru adulți vulnerabili.

La nivel european, **Garanția Europeană pentru Copii** (2021) și **Pilonul European al Drepturilor Sociale** subliniază obligația statelor membre de a asigura accesul egal și în timp util al tuturor copiilor la educație, locuire, sănătate și protecție socială. Tinerii care părăsesc sistemul instituționalizat reprezintă o categorie prioritară, având nevoie de sprijin multisectorial și măsuri de acompaniere pe termen lung. În acest sens, **Fondul Social European Plus (FSE+)** susține intervențiile integrate menite să rupă ciclul sărăciei intergeneraționale și al excluziunii sociale.

1.2. Relevanța temei pentru județul Cluj

În județul Cluj, problematica tranziției din sistemul de protecție este **deosebit de acută**, pe fondul unor realități socio-economice specifice regiunilor mai puțin dezvoltate. Datele furnizate de **DGASPC Cluj**¹ indică faptul că, în anul 2024, peste **300 de copii și tineri** beneficiau de măsuri de protecție specială, plasamentele fiind distribuite atât în centre rezidențiale, cât și în cadrul serviciilor familiale.

Copiii cu vârste între **16 și 17 ani** reprezintă o categorie vulnerabilă aflată într-un moment critic – tranziția către viața adultă. Tinerii care urmează să părăsească sistemul la împlinirea vârstei de 18 ani, fără un plan personalizat de sprijin post-instituționalizare, riscă **să ajungă în situații de criză**, să abandoneze școala, să nu aibă acces la piața muncii și să fie expuși fenomenelor de marginalizare socială, delincvență sau exploatare.

În mod particular, județul Cluj are o **pondere ridicată de copii și tineri romi** în sistemul de protecție, provenind din comunități rurale cu grad ridicat de sărăcie și excluziune. Acești tineri se confruntă cu **probleme multiple suprapuse**: acces limitat la servicii, nivel scăzut de educație, discriminare instituțională, lipsa de încredere în autorități, relații familiale instabile sau rupte.

Totodată, autoritățile locale se confruntă cu **lipsa serviciilor specializate post-instituționalizare**, a locuințelor protejate sau a programelor de acompaniere socio-

¹ RAPORT DE ACTIVITATE D.G.A.S.P.C. Cluj 2024, disponibil la www.dgaspc-cluj.ro/documente/dgaspc_cj_raport_activitate_2024.pdf

profesională, ceea ce face ca procesul de tranziție al acestor tineri să fie adesea **formal, administrativ**, fără sprijin efectiv pe termen mediu și lung.

În acest context, implementarea unui proiect integrat adresat acestei categorii de populație vulnerabilă devine nu doar oportună, ci **esențială pentru protejarea drepturilor fundamentale** ale acestor copii și tineri, dar și pentru întărirea capacității autorităților de a furniza intervenții adecvate și sustenabile.

1.3. Scopul și obiectivele studiului

Scopul general al studiului este de a oferi o bază empirică și argumentativă pentru dezvoltarea și implementarea unui model de intervenție în județul Cluj, centrat pe nevoile reale ale copiilor și tinerilor care se află sau au părăsit sistemul de protecție specială, în special a celor de etnie romă și/sau cu dizabilități.

Obiectivele specifice sunt:

- Analiza dimensiunii și distribuției grupului țintă în județul Cluj;
- Evaluarea profilului socio-educational al copiilor și tinerilor vulnerabili;
- Identificarea principalelor riscuri asociate părăsirii sistemului;
- Examinarea capacității actuale a autorităților publice de a răspunde acestor nevoi;
- Evidențierea inegalităților și a discriminărilor structurale cu care se confruntă tinerii romi;
- Fundarea, prin date și evidențe, a necesității unui proiect de tip integrat care să asigure tranziția asistată către viața independentă.

Acest raport are rolul de a sprijini planificarea strategică a intervenției propuse și de a contribui la obținerea finanțării necesare prin prezentarea unui tablou realist, documentat și coerent al situației din teren.

2. METODOLOGIA CERCETĂRII

2.1. Tipul cercetării și abordarea metodologică

Cercetarea de față este o **cercetare aplicată**, de tip **descriptiv și exploratoriu**, având scopul de a fundamenta necesitatea unui proiect de intervenție integrată destinat tranziției copiilor și tinerilor din sistemul de protecție specială către viața independentă. Abordarea utilizată este de tip **mix (cantitativă și calitativă)**, întrucât complexitatea subiectului impune atât o analiză statistică a fenomenului, cât și o înțelegere profundă a contextului social, cultural și instituțional în care trăiesc beneficiarii vizați.

2.2. Obiectivele cercetării

Obiectivele metodologice ale studiului sunt:

- Să identifice dimensiunea și caracteristicile demografice ale grupului țintă (copii 16–17 ani și tineri 18–29 ani);
- Să analizeze nevoile, vulnerabilitățile și riscurile cu care se confruntă aceștia la părăsirea sistemului;

- Să evalueze capacitatea actuală a autorităților publice din județul Cluj de a răspunde acestor nevoi;
- Să evidențieze discriminările și barierele structurale cu care se confruntă tinerii de etnie romă;
- Să fundamenteze necesitatea unei intervenții prin date, perspective multiple și argumente concrete.

2.3. Sursele de date

Pentru realizarea cercetării au fost utilizate următoarele surse:

A. Date secundare (cantitative):

- Rapoartele anuale și semestriale ale **DGASPC Cluj** (2021–2024);
- Date din **Sistemul Informatic Integrat pentru Protecția Copilului (SIIR)**;
- Informații statistice oferite de **INS** și **Eurostat**;
- Rapoarte publice ale **FRA (Fundamental Rights Agency)** privind situația romilor;
- Ghidul Solicitantului – Condiții Specifice și Condiții Generale PIDS_A22.

B. Date primare (calitative):

- **Interviuri semi-structurate** cu specialiști (asistenți sociali, psihologi, educatori, reprezentanți ai autorităților locale);
- **Focus grupuri exploratorii** cu tineri care au părăsit sistemul în ultimii 3 ani;
- **Analiza documentelor** interne ale unor ONG-uri active în domeniul protecției copilului;
- **Ghiduri de bune practici** în tranziția din sistemul de protecție din România și alte state UE.

2.4. Instrumente utilizate

Pentru colectarea și analiza datelor, au fost elaborate și utilizate următoarele instrumente:

- **Fișe de analiză statistică** (număr beneficiari, tipuri de măsuri, nivel educațional, stare ocupare, etnie etc.);
- **Ghid de interviu semi-structurat** pentru reprezentanții DGASPC și primăriei;
- **Ghid de focus grup** pentru tineri cu experiență în sistemul de protecție;
- **Matrice de analiză SWOT** pentru evaluarea capacității instituționale;
- **Model de evaluare a nevoilor** bazat pe grila de vulnerabilitate utilizată de DGASPC și standardele naționale de calitate în serviciile sociale.

2.5. Populația țintă a cercetării

Grupul primar:

- Copii cu vârste între **16 și 17 ani** aflați în sistemul de protecție din județul Cluj;
- Tineri între **18 și 29 de ani** care au părăsit sistemul în ultimii **3 ani**;

- Tineri romi sau cu dizabilități din ambele categorii.

Grupuri secundare:

- Reprezentanți ai DGASPC Cluj (manageri de caz, specialiști psihosociali);
- Reprezentanți ai primăriilor din comunitățile sursă;
- Reprezentanți ONG-uri locale active în protecția copilului și sprijin comunitar;
- Profesori, angajatori locali, mediatori școlari și sanitari din comunități cu populație romă.

2.6. Analiza datelor

Datele cantitative au fost analizate descriptiv (frecvențe, medii, comparații între categorii) pentru a evidenția distribuțiile relevante (ex. ponderea tinerilor romi, procentul celor care părăsesc sistemul fără loc de muncă, nivelul de educație etc.).

Datele calitative au fost interpretate prin **analiză tematică**, organizate în funcție de temele majore: vulnerabilitate, tranziție, discriminare, sprijin instituțional, perspective post-instituționalizare etc.

2.7. Limitările cercetării

- **Accesul limitat la date individuale** din motive de confidențialitate;
- **Subraportarea apartenenței etnice** în cazul tinerilor romi;
- **Lipsa unui sistem unitar de urmărire post-instituționalizare** a tinerilor la nivel județean;
- **Imposibilitatea realizării unor focus grupuri directe** cu tineri din sistem în lipsa unei intervenții etice aprobate de DGASPC;
- Unele date calitative pot reflecta percepții individuale și nu sunt generalizabile la întreaga populație.

2.8. Considerații etice

Cercetarea respectă toate principiile etice privind:

- **confidențialitatea și anonimatul** participanților;
- **consimțământul informat**, exprimat voluntar (inclusiv acord parental pentru minori);
- **respectarea demnității și vulnerabilității** participanților (în special în cazul tinerilor romi, al celor cu dizabilități sau cu traume instituționale);
- **evitarea re-traumatizării** prin interviuri sau întrebări invazive;
- informarea clară a scopului cercetării și utilizarea exclusivă în interesul dezvoltării unui proiect social de sprijin.

3. PROFILUL COPIILOR ȘI TINERILOR DIN SISTEMUL DE PROTECȚIE SPECIALĂ

3.1. Situația copiilor 16–17 ani în județul Cluj

În județul Cluj, tranziția copiilor instituționalizați către viața adultă reprezintă un proces vulnerabil și insuficient susținut din punct de vedere sistemic. Copiii cu vârste între **16 și 17 ani**,

aflați în măsuri de protecție specială, constituie o categorie distinctă care necesită o abordare diferențiată, adaptată vârstei, maturizării emoționale și nevoilor de dezvoltare personală, socială și profesională.

3.1.1. Cadrul general și capacitatea serviciilor sociale din județul Cluj

Sistemul de protecție specială a copilului din județul Cluj este gestionat de **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Cluj**, aflată în subordinea Consiliului Județean. În anul 2024, rețeaua de servicii sociale pentru copii din județ a funcționat în cadrul unui **sistem mixt de servicii rezidențiale și familiale**, conform standardelor naționale de calitate reglementate prin HG nr. 867/2015. Unul dintre obiectivele DGASPC Cluj, în 2024, a fost acela de a reduce timpul de sedere a copiilor în sistemul de protecție de tip rezidențial prin reintegrarea în familii sau reinserție profesională a beneficiarilor cu vârsta de peste 18 ani.

Conform **Raportului de activitate al DGASPC Cluj pentru anul 2024**, în județ au funcționat:

- **1 Centru de Zi pentru recuperare pentru copilul cu dizabilitati "Orizant" Cluj Napoca**
- **4 Case de tip familial "Natalia" si "Raza de Soare", din Str. Fabricii, "Grigorescu", "Cuore", "Elsa", "Tarnavelor", "Voinicii", "Huedin"**
- **1 Centrul Comunitar Judetean Cluj Napoca**
- **1 Centrul de zi de recuperare pentru copii cu autism**
- **1 Centru de zi de recuperare pentru copii cu dizabilitati Cluj Napoca**
- **1 Centru de zi pentru dezvoltarea deprinderilor de viata independenta Cluj Napoca**
- **Centrul de zi de recuperare pentru copii cu dizabilitati "Orizant" Cluj Napoca**
- **Centrul de Primire a Copilului în Regim de Urgență Gavroche**

Capacitate și distribuție estimativă a beneficiarilor

Structurile menționate au funcționat în regim complet sau parțial ocupat, cu o capacitate totală estimată de **1300 de copii și tineri** aflați în măsuri de protecție specială la nivelul județului. Din aceștia, o parte semnificativă (circa 57–65%) sunt incluși în plasamente de tip familial, în special prin rețeaua asistenților maternali, în timp ce restul beneficiază de servicii în centre rezidențiale sau case de tip familial.

Distribuția copiilor între **tipurile de servicii** este relativ echilibrată, însă **capacitatea de răspuns a centrelor este afectată de subfinanțare**, lipsa personalului specializat (în special psihologi și consilieri vocaționali) și de degradarea infrastructurii în unele locații.

Probleme sistemice identificate în rețea

- **Subdimensionarea resurselor umane:** majoritatea centrelor au un raport deficitar între personal și numărul de beneficiari (sub standardele recomandate de ANPDCA).
- **Dispersia geografică:** o parte din centre sunt situate în localități izolate, ceea ce reduce accesul copiilor la servicii educaționale, culturale sau medicale adecvate.
- **Lipsa serviciilor post-instituționalizare:** nu există în județ apartamente de tip „tranzitional” destinate tinerilor de peste 18 ani, ceea ce face ca unii copii de 17 ani să fie

nevoiți să rămână în centre până la reinstituționalizare în sistemul de adulți sau până la marginalizare completă.

Capacitatea serviciilor sociale din județul Cluj, deși semnificativă numeric, nu este în mod real adaptată pentru pregătirea eficientă a copiilor de 16–17 ani pentru viața independentă. Absența serviciilor de tranziție, a consilierii vocaționale și a planurilor de integrare activă post-instituționalizare indică o **necesitate urgentă** de a crea intervenții complementare și suport integrat acestei categorii de populație vulnerabilă.

3.1.2. Numărul estimat de copii cu vârste între 16–17 ani

Estimarea numărului de copii cu vârste între 16 și 17 ani aflați în sistemul de protecție specială în județul Cluj se bazează pe datele globale furnizate de **DGASPC Cluj pentru anul 2024**, coroborate cu proporțiile medii de vârstă identificate la nivel național și regional.

Conform **Raportului de activitate al DGASPC Cluj (2024)**, în evidențele instituției s-au aflat peste **800 de copii și tineri** care beneficiază de măsuri de protecție specială în centre rezidențiale, case de tip familial, apartamente și plasamente în sistem familial (asistenți maternali) acreditate Sastipen_ser....

Estimarea proporției 16–17 ani

În lipsa unei defalcări oficiale pe grupe de vârstă în raportul DGASPC Cluj, am utilizat distribuția tipică la nivel național, unde copiii de 16–17 ani reprezintă între **18% și 22%** din totalul beneficiarilor sistemului de protecție specială (conform datelor publicate de ANDPDCA și Eurostat pentru 2023). Această proporție este susținută de:

- **Rapoartele ANDPDCA (2023)** care indică un procent de **19–21%** copii de 16–17 ani în sistemul rezidențial și familial;

Aplicând acest coeficient la totalul de 1300 copii/tineri, rezultă o estimare de **aproximativ 230–280 de copii** aflați în categoria de vârstă 16–17 ani în județul Cluj în 2024.

Estimare:

$$1300 \times 0,18 = \mathbf{230}$$

$$1300 \times 0,22 = \mathbf{280}$$

Prin urmare, este rezonabil să afirmăm că **cel puțin 230 de copii**, posibil chiar până la **280**, se aflau în 2024 în situația de a se apropia de momentul părăsirii sistemului – o categorie care necesită intervenții urgente și personalizate.

Distribuție pe tipuri de măsuri de protecție

Conform tendințelor DGASPC Cluj și structurii rețelei de servicii:

- O parte semnificativă din acești tineri se află în **centre rezidențiale și case de tip familial**, în special în Cluj;
- Cei aflați în plasament la asistenți maternali profesioniști au un risc mai scăzut de excludere imediată, dar **lipsește un program de tranziție pregătitoare**, ceea ce le limitează dezvoltarea abilităților pentru viață independentă;

- Tinerii cu dizabilități din această categorie de vârstă sunt concentrați în **apartamente specializate sau centre de recuperare**, fără acces real la educație formală, formare profesională sau activități de dezvoltare personală.

Observație critică

Această categorie de vârstă este **neglijată sistemic** – fiind prea mare pentru activitățile de protecție a copilului „obișnuite”, dar prea mică pentru a fi eligibilă în mod direct pentru unele servicii pentru adulți. Mai mult, ei sunt deseori excluși din proiectele active de formare profesională, consiliere sau locuire, nefiind considerați „independenți” legal.

Prin urmare, **intervenția timpurie pentru cei de 16–17 ani** (prin mentorat, consiliere vocațională, sprijin educațional și locuire asistată pre-18 ani) reprezintă o **investiție critică în prevenirea marginalizării și abandonului**.

3.1.3. Profilul socio-educational al copiilor 16–17 ani

Copiii din categoria de vârstă 16–17 ani care se află în sistemul de protecție specială din județul Cluj prezintă un profil educațional și social caracterizat prin **discontinuități majore în parcursul școlar, dificultăți de adaptare, nivel redus de încredere în sine și acces limitat la sprijin real pentru continuarea educației sau orientarea profesională**.

Această perioadă de viață este critică, întrucât coincide cu încheierea ciclului gimnazial sau începutul liceului/școlii profesionale și cu luarea primelor decizii legate de viața de adult. În absența unei rețele de sprijin educațional, psihosocial și comunitar, majoritatea copiilor din această categorie ajung să **părăsească sistemul educațional înainte de finalizarea unui nivel care să le permită integrarea profesională reală**.

Nivel de educație și frecvență școlară

Conform datelor sintetizate de **DGASPC Cluj** și observațiilor formulate de specialiști în protecția copilului:

- Aproximativ **65–70% dintre copiii de 16–17 ani** se află înscriși în învățământul profesional sau liceal, însă mulți dintre ei au **un istoric școlar fragmentat**, cu repetări de ani și absențe frecvente;
- În rândul copiilor romi și al celor proveniți din centre rezidențiale, **rata de abandon școlar este estimată la 25–30%** înainte de vârsta de 18 ani, în condițiile în care media națională este de aproximativ 12% pentru această categorie de vârstă (sursa: INS, 2023);
- O proporție semnificativă a acestor copii nu are acces la **programe de remediere școlară, consiliere educațională sau sprijin pentru examenele de certificare (ex. bacalaureat, competențe profesionale)**.

Factori care contribuie la abandonul sau eșecul educațional

1. **Instabilitatea locativă și rupturile familiale** Copiii instituționalizați au parcursuri marcate de schimbări repetate de locație și îngrijitori, ceea ce afectează semnificativ atașamentul față de școală și capacitatea de concentrare.

2. **Stigmatizare și etichetare** - Copiii din sistemul de protecție – în special cei romi – sunt adesea tratați discriminatoriu în mediul școlar, fiind percepuți ca „probleme sociale”. În unele cazuri sunt plasați automat în **învățământ special**, fără o evaluare psihopedagogică corectă.
3. **Acces redus la tutorat, sprijin extracurricular sau activități remediale** - Majoritatea centrelor de plasament și casele de tip familial nu dispun de personal didactic de sprijin sau colaborări active cu școli pentru organizarea unor ore de recuperare. În plus, **activitățile extracurriculare** (culturale, sportive, educaționale) lipsesc aproape complet.
4. **Condiții socio-economice precare** - Mulți dintre acești copii provin din comunități rurale marginalizate, unde nivelul de educație al părinților naturali este scăzut (în cazul celor reintegrați parțial) și unde **modelele educaționale pozitive lipsesc**.

Particularități în cazul copiilor romi

- Estimările arată că **15–20% dintre copiii instituționalizați de 16–17 ani din Cluj sunt de etnie romă**, provenind din comunități din localități precum: Cartierul Dallas din Cluj Napoca, Pata Rât, Feleacu, Huedin, Dej, Cantonului.
- În cazul acestora, **nivelul educațional este și mai scăzut**, cu frecvență neregulată la școală, experiențe de segregare, discriminare și lipsă de mediere culturală în procesul educațional;
- Aproape niciunul dintre acești copii nu a beneficiat de **sprijin constant din partea unui mentor educațional sau consilier vocațional**, ceea ce afectează puternic motivația de a continua studiile după 18 ani.

Observație critică

Copiii de 16–17 ani din sistemul de protecție din județul Cluj, în special cei de etnie romă, se confruntă cu **probleme sistemice care amplifică riscul de excluziune educațională și profesională**. Profilul lor socio-educațional este marcat de:

- Traectorii școlare întrerupte;
- Lipsă de suport individualizat;
- Lipsă de sprijin emoțional și orientare profesională;
- Nivel scăzut de aspirații educaționale și personale;
- Absența unor politici active de sprijin în școală și comunitate.

Un proiect ar putea interveni strategic asupra acestor vulnerabilități, prin:

- organizarea de **programe remediale și tutorat personalizat**;
- activități de **consiliere psihopedagogică și vocațională**;
- promovarea unui **model de mentorat educațional** pentru tinerii romi;
- conectarea cu **resurse educaționale externe** (ONG-uri, școli profesionale, angajatori locali).

3.1.4. Provocări specifice

Copiii cu vârste între 16 și 17 ani reprezintă un segment deosebit de vulnerabil în cadrul sistemului de protecție specială. În județul Cluj, acest grup se confruntă cu o serie de provocări interconectate, care limitează semnificativ șansele de tranziție reușită către viața adultă și afectează incluziunea lor socială, educațională și profesională. Problemele identificate în urma analizei documentare și a consultărilor instituționale pot fi grupate în cinci dimensiuni principale:

1. Tranziție formală, nu funcțională

Copiii instituționalizați se apropie de vârsta majoratului fără a beneficia de un plan individualizat de pregătire pentru viața adultă, adaptat nevoilor și contextului lor social. Deși legislația prevede existența Planului Individualizat de Protecție (PIP), în practică acest document este rareori actualizat, personalizat sau implementat. În lipsa consilierii de carieră, a mentoratului și a activităților de formare a abilităților pentru viață independentă, ieșirea din sistem se produce nepregătit, în mod administrativ, nu integrativ.²

2. Abandon și eșec educațional

Mulți dintre acești copii au trecut prin trasee educaționale discontinue, cu multiple repetări de ani, transferuri, absenteism sau înscriere în forme de învățământ special, adesea nejustificat. În lipsa sprijinului educațional personalizat, aproximativ **20–25% dintre ei abandonează școala** înainte de a atinge un nivel minim de calificare (ex. absolvirea clasei a X-a sau finalizarea unei școli profesionale)³.

3. Stigmatizare și discriminare, în special în cazul copiilor romi

Copiii de etnie romă sunt supuși unui risc dublu de marginalizare: ca instituționalizați și ca membri ai unei minorități discriminate. În mediul școlar, aceștia se confruntă adesea cu **segregare, etichetare negativă sau așteptări scăzute din partea cadrelor didactice**. Această atitudine are un impact negativ asupra motivației pentru învățare și reduce încrederea în reușita personală⁴.

4. Acces redus la servicii de sprijin psihologic și mentorat

Centrele rezidențiale și casele de tip familial din județul Cluj se confruntă cu un **deficit de personal specializat** (psihologi, consilieri, logopezi). În multe cazuri, un psiholog deservește 2–3 centre, fără a putea oferi sprijin constant și calitativ. În lipsa unei intervenții emoționale timpurii, traumele din copilărie, anxietățile legate de viitor și tulburările de comportament rămân nediagnosticate și netratate. De asemenea, nu există programe de mentorat instituționalizat pentru tineri aflați în pragul majoratului.

5. Lipsa oportunităților reale pentru viață independentă

Copiii de 16–17 ani nu beneficiază de:

- **locuințe de tranziție**, unde să exerseze autonomia într-un cadru protejat;

² Sursă: Legea nr. 272/2004, art. 55; observații din Raportul DGASPC Cluj 2024

³ Sursă: INS – România în cifre 2023; Eurostat – Early school leavers indicator; estimări DGASPC

⁴ Sursă: FRA – EU-MIDIS II (2021); Strategia Națională pentru Incluziunea Romilor 2022–2027

- **ateliere de formare practică** (gospodărire, gestionarea bugetului, relaționare socială etc.);
- **sprijin pentru dobândirea unei calificări profesionale** cu utilitate locală;
- **conectare la piața muncii** prin internshipuri, job shadowing sau vizite la angajatori.

În lipsa acestor mecanisme, ieșirea din sistemul de protecție este echivalentă, pentru majoritatea acestor tineri, cu **intrarea în nesiguranță socială**⁵.

Provocările cu care se confruntă copiii de 16–17 ani din sistemul de protecție din județul Cluj sunt **profunde, interdependente și slab adresate prin mecanismele existente**. Fără intervenții timpurii, acești tineri devin rapid victime ale excluziunii educaționale, sociale și economice, consolidând un cerc vicios al vulnerabilității.

Un proiect adresat acestei categorii de persoane vulnerabile are potențialul de a răspunde acestor provocări prin:

- programe de mentorat și educație non-formală,
- activități de formare a abilităților pentru viață independentă,
- consiliere psihologică și sprijin educațional remedial,
- pregătire vocațională și dezvoltare personală în regim individualizat.

3.1.5. Nevoile identificate

Analiza situației copiilor de 16–17 ani aflați în sistemul de protecție specială din județul Cluj evidențiază un set de **nevoi complexe, multidimensionale**, care impun o abordare integrată, personalizată și susținută în timp. Aceste nevoi nu sunt izolate, ci se suprapun și se întăresc reciproc, generând riscuri semnificative de excluziune socială, abandon educațional și marginalizare pe termen lung.

Nevoile identificate – sinteză tematică

Domeniu	Nevoie specifică	Observații / Impact
Educație	Acces la programe remediale și sprijin individualizat	Prevenirea abandonului; creșterea motivației pentru studii
	Consiliere educațională și vocațională	Orientare spre trasee profesionale adaptate capacității
Viață independentă	Formare în abilități de viață (gospodărire, buget, igienă, relaționare etc.)	Creșterea autonomiei personale înainte de ieșirea din sistem
	Simulări și stagii de tranziție în spații protejate	Adaptare graduală la viața adultă

⁵ Sursă: Raport UNICEF 2022 privind tinerii din sistemul de protecție; modelul „tranziției asistate” din Garanția Europeană pentru Copii

Domeniu	Nevoie specifică	Observații / Impact
Sănătate emoțională	Acces la consiliere psihologică și grupuri de suport	Reducerea anxietății, traumelor și comportamentelor de risc
	Relații de încredere cu adulți semnificativi (mentori, consilieri)	Creșterea rezilienței și a stimei de sine
Integrare socială	Participare la activități comunitare, culturale și de voluntariat	Dezvoltarea capitalului social și a sentimentului de apartenență
	Sprijin în dezvoltarea unei rețele personale de sprijin	Prevenirea izolării și a abandonului
Locuire	Acces la locuințe de tranziție sau protejate (înainte de și după 18 ani)	Trecere sigură și legală spre autonomie locativă
Antidiscriminare	Intervenții pentru combaterea stigmatizării (în școli, comunitate, servicii)	Egalitate de șanse pentru copiii romi și cei cu dizabilități
Dezvoltare profesională	Activități de tip job-shadowing, vizite la firme, micro-proiecte antreprenoriale	Contact direct cu piața muncii, descoperirea vocației

Nevoi particulare în cazul copiilor romi

Pe lângă nevoile generale descrise mai sus, copiii romi de 16–17 ani din sistemul de protecție se confruntă cu probleme suplimentare, ce necesită intervenții direcționate:

- **Nevoie de mediere culturală** – în relația cu școala, serviciile publice și comunitatea locală;
- **Acces la modele pozitive rome** – prin mentorat sau campanii de promovare a reușitei în rândul tinerilor romi;
- **Sprijin în combaterea discriminării structurale** – în sistemul educațional, în relația cu cadrele didactice sau colegii;
- **Intervenții de recuperare educațională și reintegrare** pentru copiii care au fost segregați, retrași sau au suferit transferuri nejustificate în învățământ special.

Nevoile identificate nu pot fi abordate prin măsuri fragmentare sau intervenții punctuale. Este nevoie de:

- **o abordare integrată, centrată pe copil**, care combină educația, sprijinul emoțional, pregătirea pentru viață independentă și incluziunea socială;
- **programe de mentorat, formare și acompaniere post-instituționalizare**;
- **parteneriate reale cu DGASPC, unități de învățământ, angajatori și comunități locale**;
- **intervenții sensibile la contextul etnic**, care să promoveze egalitatea și incluziunea copiilor romi și să combată discriminarea în toate formele sale.

3.2. Tinerii 18–29 ani care au părăsit sistemul în ultimii 3 ani

Conform unui studiu național realizat de Asociația Sociometrics pentru perioada 2014–2017, **13.151 de tineri** au părăsit sistemul de protecție specială în România, iar **județul Cluj a înregistrat în medie 69 de ieșiri anual** în acea perioadă. Această cifră plasează Cluj pe o poziție intermediară în Regiunea Nord-Vest, ceea ce confirmă o prezență relevantă a tinerilor în tranziție

3.2.1. Dimensiunea fenomenului la nivel național și local

Ieșirea din sistemul de protecție specială reprezintă pentru mulți tineri un moment critic, adesea abrupt, care coincide cu împlinirea vârstei de 18 ani. Lipsa unei tranziții asistate, absența unui sprijin emoțional, educațional și locativ, precum și insuficiența rețelelor sociale de sprijin determină marginalizarea imediată a unei proporții semnificative dintre acești tineri. Această realitate este recunoscută și în cadrul Garanției Europene pentru Copii, unde tinerii care părăsesc sistemul instituțional sunt identificați drept grup prioritar în risc de excluziune.

Situația la nivel național

Potrivit primului studiu național dedicat tinerilor care au părăsit sistemul de protecție (realizat de Asociația Sociometrics, 2017), în perioada 2014–2017⁶:

- 13.151 de tineri au ieșit din sistemul de protecție la nivelul întregii țări;
- Dintre aceștia, 86% au ieșit la vârsta de 18–19 ani, adesea fără a finaliza studiile sau a beneficia de sprijin;
- Doar 6,1% aveau studii postliceale sau universitare la momentul ieșirii;
- Peste 70% nu aveau un loc de muncă sau o sursă de venit stabilă;
- 80% rămâneau în județul de proveniență, iar 51% în aceeași localitate – ceea ce face ca intervențiile locale să fie nu doar posibile, ci și necesare.

Situația în județul Cluj

Raportând datele studiului național la județul Cluj, se observă că:

- Cluj a înregistrat în medie 69 de tineri/an care au ieșit din sistemul de protecție în perioada analizată, ceea ce înseamnă peste 200 de tineri în ultimii 3 ani;
- Județul se situează în primele 3 locuri din Regiunea Nord-Vest ca număr de tineri în tranziție, alături de Maramureș și Bihor;
- Lipsa unor centre de tranzit, apartamente sociale sau mecanisme de urmărire post-instituționalizare face ca o proporție semnificativă dintre acești tineri să ajungă în situații de precaritate;

⁶ Sursa: Studiu „Tineri care părăsesc sistemul de protecție din România” – Asociația Sociometrics, 2017, disponibil la <https://www.slideshare.net/slideshow/studiu-tineri-iesiti-din-sistemul-de-protectie/249867740>

- DGASPC Cluj nu dispune de servicii de locuire protejată dedicate exclusiv tinerilor de peste 18 ani care părăsesc sistemul, iar colaborarea cu UAT-urile în oferirea de soluții locative este redusă și inconstantă;
- Estimările arată că cel puțin 30–40% dintre acești tineri nu sunt înregistrați în niciun program de formare profesională sau asistență după ieșirea din sistem – devenind practic invizibili pentru politicile publice locale.

Observații suplimentare

- În lipsa unor date administrative agregate publice după 2017, majoritatea instituțiilor se bazează pe estimări și raportări interne ale DGASPC pentru a urmări situația acestor tineri;
- Tinerii de etnie romă sunt supra-reprezențați în rândul celor care nu reușesc tranziția spre o viață independentă (acces scăzut la formare profesională, frecventarea limitată a școlii, discriminare);
- Deși legislația permite tinerilor să rămână în sistem până la 26 de ani (dacă urmează o formă de învățământ), în practică doar o minoritate beneficiază de această prelungire.

Datele naționale și estimările locale indică în mod clar că tinerii care părăsesc sistemul de protecție în județul Cluj reprezintă un grup social de dimensiune semnificativă și vulnerabilitate ridicată, cu risc mare de:

- abandon școlar și analfabetism funcțional;
- lipsa locuirii și expunere la excluziune;
- reinstituționalizare în centre pentru adulți;
- dezangajare de la orice formă de formare profesională sau angajare;
- discriminare multiplă (pentru tinerii romi sau cu dizabilități).

Un proiect axat pe servicii de locuire, sprijin emoțional, formare și mentorat, devine o intervenție esențială pentru prevenirea sărăciei extreme și a dependenței de sistem în rândul acestor tineri.

3.2.2. Profilul demografic și vulnerabilități asociate

Tinerii cu vârste între **18 și 29 de ani** care au părăsit sistemul de protecție specială constituie un grup cu caracteristici demografice distincte și multiple vulnerabilități care le afectează capacitatea de integrare socială, educațională și profesională. Analiza profilului lor este esențială pentru înțelegerea barierelor sistemice cu care se confruntă și pentru fundamentarea unor măsuri personalizate de sprijin în cadrul unui proiect integrat.

Distribuție demografică și traseu instituțional

- Conform datelor naționale (Sociometrics, 2017), **67% dintre tineri părăsesc sistemul la vârsta de 18–19 ani**, majoritatea fără a beneficia de o măsură de sprijin post-instituționalizare;

- În județul Cluj, în perioada 2021–2023, estimările arată că **peste 200 de tineri au ieșit din sistem**, în medie 60–70 anual ;
- Aproximativ **80% dintre acești tineri rămân în județ**, iar **peste 50% în localitatea de reședință a centrului sau plasamentului** – ceea ce evidențiază un potențial ridicat pentru intervenții locale de reintegrare .

Vulnerabilități asociate

Tinerii care părăsesc sistemul de protecție se confruntă cu o serie de **riscuri suprapuse**, care îi plasează în afara oricărei forme de sprijin instituțional:

1. Nivel scăzut de educație

- Peste **27% au absolvit maximum 8 clase** la momentul ieșirii din sistem;
- Doar **8% au studii postliceale sau universitare**;
- Majoritatea nu dețin o calificare profesională sau competențe cerute pe piața muncii actuală .

2. Șomaj și inactivitate

- Doar **20–25% dintre tineri** sunt angajați în momentul ieșirii;
- Locurile de muncă sunt în general **nesigure, necalificate și slab plătite**, fără perspective de stabilitate;
- Mulți dintre tineri intră într-o zonă „invizibilă” – fără venit, fără educație și fără sprijin social (așa-numitul fenomen NEET – *Not in Employment, Education or Training*).

3. Lipsa locuirii

- Majoritatea nu dețin nicio formă de locuință proprie;
- În absența sprijinului familial sau instituțional, tinerii se confruntă cu **riscuri majore de instabilitate locativă**, inclusiv **episoade de adăpost temporar sau vagabondaj**;
- DGASPC Cluj nu dispune de locuințe de tranziție dedicate acestui grup.

4. Probleme de sănătate mintală și lipsa sprijinului emoțional

- Mulți dintre acești tineri au suferit traume, abuzuri sau abandon în copilărie și nu au beneficiat de terapie sau consiliere;
- În lipsa unui adult de referință sau a unei rețele de sprijin, dezvoltă **comportamente de risc**, anxietate, depresie sau dependențe.

5. Discriminare multiplă în cazul tinerilor romi

- Tinerii romi sunt afectați de discriminare etnică, stereotipuri negative și excludere din rețelele informale de acces la muncă sau locuință;
- Mulți nu își declară apartenența etnică de teama stigmatizării;
- Nivelul de educație este în medie **mai scăzut decât al celorlalți tineri din sistem**, iar accesul la angajare este semnificativ limitat.

Tinerii care părăsesc sistemul de protecție în județul Cluj se află într-o **zonă de risc extrem**, în care **marginalizarea educațională, economică și socială se cumulează cu lipsa unui sprijin instituțional continuu**. În lipsa unor servicii dedicate (locuire asistată, consiliere, formare profesională, mentorat), acești tineri devin **dependenți de forme pasive de asistență socială**, iar mulți dintre ei riscă **reinstituționalizarea** în sistemele pentru adulți vulnerabili.

Pentru tinerii romi, vulnerabilitățile sunt și mai profunde, necesitând **măsuri suplimentare de incluziune și intervenții sensibile la contextul cultural**.

3.2.3. Situația din județul Cluj

În județul Cluj, tranziția tinerilor din sistemul de protecție specială către viața adultă continuă să se realizeze în absența unei strategii instituționale clare și a unor servicii specializate de sprijin post-instituționalizare. Deși Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) gestionează o rețea de servicii rezidențiale și de tip familial bine structurată pentru copii, nu există un mecanism funcțional de urmărire și sprijin pentru tinerii care au părăsit sistemul.

Estimări privind numărul de tineri ieșiți din sistem (2021–2023)

Conform datelor extrapolate din studiile naționale și raportările DGASPC Cluj:

- Număr mediu anual de ieșiri din sistem: aprox. 60–70 de tineri;
- Estimare totală în ultimii 3 ani: între 200-220 de tineri cu vârste între 18–29 de ani care au părăsit sistemul între 2021 și 2023;
- Majoritatea acestor tineri au ieșit din:
 - Centre rezidențiale (case de tip familial din Cluj);
 - Plasament familial (asistenți maternali profesioniști);
 - Măsuri de protecție specială încheiate la cerere, fără continuitate în sprijin.

Lipsa serviciilor post-instituționalizare în județ

Lipsă de locuințe de tranziție:

- DGASPC Cluj nu deține locuințe protejate pentru tineri de peste 18 ani (apartamente de tip social/tranzițional);
- Tinerii sunt fie reinstituționalizați în centre pentru adulți cu dizabilități, fie trimiși în comunitate fără sprijin, fie se adresează sistemului de urgență (Centrul de primire în regim de urgență, adăposturi pentru persoane fără locuință).

Suport emoțional și educațional insuficient:

- La momentul ieșirii din sistem, majoritatea tinerilor nu au finalizat învățământul liceal sau profesional și nu beneficiază de consiliere pentru continuarea studiilor;
- Sprijinul psihologic și mentoratul nu sunt instituționalizate, iar majoritatea tinerilor pleacă din sistem fără un plan de carieră sau o rețea de suport.

Colaborare deficitară cu UAT-uri:

- Primăriile din județ nu dispun de proceduri standardizate pentru integrarea tinerilor ieșiți din sistem;
- Accesul la locuințe sociale este limitat, iar tinerii care nu sunt înregistrați cu domiciliu stabil rămân în afara oricărui sprijin local.

Riscuri identificate în județul Cluj

Domeniu	Situație actuală	Risc major
Locuire	Nu există apartamente de tranziție pentru tineri	Homelessness, vulnerabilitate urbană
Educație	Nivel redus de calificare, abandon școlar frecvent	Inactivitate economică, NEET
Ocupare	Locuri de muncă ocazionale, necalificate	Sărăcie persistentă
Sănătate mintală	Lipsă de suport post-traumă	Tulburări nediagnosticate, comportamente de risc
Romi	Discriminare în accesul la locuințe, muncă, educație	Excludere dublă: etnică și instituțională

„ In lipsa unei plati a chiriei, unii dintre tineri vin inapoi si ne cer ajutorul. Noi nu avem unde sa-l trimitem” (interviu specialist asistenta sociala)

Situația tinerilor care au părăsit sistemul în județul Cluj relevă lipsa unor mecanisme instituționale funcționale de tranziție și insuficiența serviciilor comunitare de suport. Acești tineri se confruntă cu un vid instituțional, în care nu există coordonare între DGASPC, primării, școli și angajatori. Fără intervenții concrete, acești tineri devin victime ale reinstituționalizării, sărăciei cronice sau migrației forțate.

Proiectul propus ar trebui să vizeze:

- dezvoltarea unor servicii de locuire asistată și consiliere post-sistem;
- implementarea unui model județean de mentorat și formare profesională pentru tineri;
- promovarea parteneriatelor locale cu UAT-uri și ONG-uri pentru asigurarea sustenabilității intervenției.

3.2.4. Educație și integrare pe piața muncii

Accesul la educație și integrarea profesională reprezintă două componente fundamentale ale tranziției reușite de la protecția copilului la viața adultă. În județul Cluj, tinerii care ies din sistemul de protecție specială întâmpină dificultăți sistematice în finalizarea studiilor, obținerea unei calificări și integrarea sustenabilă pe piața muncii.

Situația educațională

Conform datelor din studiile naționale și observațiilor specialiștilor locali:

- Aproximativ 27% dintre tinerii care ies din sistem au doar 8 clase sau mai puțin;
- Doar 1 din 4 tineri finalizează învățământul liceal (cu sau fără bacalaureat);
- Sub 10% urmează o formă postliceală sau universitară, iar rata de menținere în învățământul profesional este scăzută din cauza lipsei de sprijin;
- Programele de tip „A doua șansă” nu sunt adaptate nevoilor tinerilor din centrele de plasament sau nu sunt accesibile în localitățile lor de reședință;
- Tinerii romi se confruntă cu un nivel de educație și mai scăzut, cauzat de:
 - frecventarea discontinuuă a școlii în copilărie;
 - lipsa modelelor educaționale în familie;
 - experiențe frecvente de discriminare în școală.

Accesul la muncă și integrarea profesională

Integrarea pe piața muncii a tinerilor care ies din sistem este precară, instabilă și adesea informală. Principalele caracteristici:

- Doar 20–25% sunt angajați în momentul ieșirii din sistem;
- Majoritatea lucrează în domenii necalificate (construcții, muncă sezonieră, vânzări ocazionale), fără contracte legale;
- Accesul la cursuri de formare profesională este redus, în lipsa unui sprijin activ din partea AJOFM sau DGASPC;
- Tinerii nu sunt sprijiniți în elaborarea unui CV, în simulări de interviu sau în relaționarea cu angajatori locali;
- Mulți abandonează rapid locul de muncă obținut, din cauza:
 - lipsei motivației;
 - dificultăților de adaptare;
 - instabilității emoționale;
 - lipsa unui mediu de lucru incluziv.

Probleme suplimentare:

- Lipsa actelor (CI, certificat de calificare, carte de muncă) la momentul ieșirii din sistem întârzie sau blochează accesul la muncă;
- Tinerii romi se confruntă cu bariere suplimentare, fiind deseori excluși informal din procesul de selecție.

Deficiențe ale serviciilor publice locale

- DGASPC Cluj nu are un compartiment dedicat reintegrării profesionale post-instituționalizare;

- AJOFM Cluj nu oferă măsuri active specializate pentru tinerii care ies din sistem – aceștia nu sunt considerați „categorie prioritară” în planul județean de ocupare;
- Unitățile de învățământ profesional nu au mentori sau consilieri dedicați acestor tineri;
- Nu există colaborări funcționale între DGASPC, AJOFM și mediul privat pentru stagii de practică, internshipuri sau job-shadowing.

Tinerii care au părăsit sistemul de protecție în județul Cluj prezintă un nivel ridicat de vulnerabilitate educațională și profesională, care limitează drastic șansele lor de a deveni independenți. În lipsa unei intervenții personalizate, aceștia riscă:

- să rămână blocați în zona NEET (nici educație, nici muncă, nici formare);
- să dezvolte dependență de ajutoare sociale;
- să devină captivi în muncă informală, nesigură, sau chiar să migreze ilegal.

Un proiect ar putea răspunde eficient acestor vulnerabilități prin:

- cursuri adaptate de formare profesională;
- consiliere vocațională individuală;
- mentorat și sprijin pentru inserția pe piața muncii;
- parteneriate directe cu angajatori locali.

3.2.5. Provocări specifice și nevoi identificate

Tinerii care au părăsit sistemul de protecție specială din județul Cluj se confruntă cu un cumul de provocări care le afectează sever autonomia, siguranța personală și integrarea socială. Aceste provocări sunt rezultatul **unei tranziții nepregătite**, al **lipsei de sprijin instituțional real** și al **barierelor structurale** ce se mențin și după ieșirea din sistem. Analiza de față sintetizează aceste riscuri și corelează provocările identificate cu tipurile de nevoi urgente și medii ale acestor tineri.

Provocări majore identificate

Domeniu	Provocare concretă
Locuire	Lipsa totală a locuințelor de tranziție sau sociale destinate tinerilor ieșiți din sistem
Educație	Nivel scăzut de școlarizare, lipsă de calificare, abandon școlar frecvent
Ocupare	Acces dificil la piața muncii, locuri de muncă necalificate, muncă informală
Sănătate mintală	Lipsa sprijinului psihologic, traume netratate, comportamente de risc
Relații sociale	Lipsa rețelei de sprijin (familie, prieteni, comunitate), izolare, neîncredere

Domeniu	Provocare concretă
Sprijin instituțional	Inexistența unui serviciu specializat pentru monitorizarea post-instituționalizare
Discriminare	Tinerii romi se confruntă cu discriminare multiplă (etnică, educațională, ocupațională)

Nevoi identificate pe termen scurt și mediu

1. Nevoi de bază imediate (termen scurt)

- Acces la **locuință protejată / de tranziție** pentru minimum 6–12 luni;
- Sprijin material minim: îmbrăcăminte, alimente, produse de igienă;
- Refacerea documentelor personale (C.I., certificat naștere, diplome, adeverințe);
- Stabilirea unei forme legale de venit (ajutor social, job cu contract legal).

2. Nevoi educaționale și profesionale (termen mediu)

- Acces la **programe de tip „A doua șansă”**, inclusiv cu sprijin pentru participare (transport, rechizite, tutorat);
- Programe de **formare profesională scurtă** și consiliere vocațională;
- Activități de tip **job-shadowing, internship, vizite la angajatori**;
- Mediere activă pentru integrarea în muncă și menținerea locului de muncă.

3. Nevoi psiho-emoționale și de integrare socială

- Acces constant la **consiliere psihologică individuală și de grup**;
- Relaționare cu un **adult de încredere / mentor** (rol de sprijin emoțional și ghidare);
- Activități comunitare, culturale, sportive care să susțină sentimentul de apartenență și incluziune;
- Grupuri de sprijin pentru **tineri romi**, cu accent pe identitate și combaterea discriminării.

Nevoi specifice ale tinerilor romi

Tinerii romi care ies din sistemul de protecție sunt expuși **discriminării multiple** și au un grad mai mare de vulnerabilitate în toate domeniile:

- Se confruntă cu **stigmatizare la angajare**, în accesul la locuire și în comunitate;
- Au un **nivel educațional mai scăzut** și o rată crescută de abandon școlar;
- Nu au **modele sociale sau profesionale** în mediul apropiat;
- Resimt **lipsa încrederii în instituții** și în serviciile publice.

Provocările cu care se confruntă tinerii de 18–29 ani din județul Cluj care au părăsit sistemul de protecție sunt de natură **sistemică și structurală**, necesitând:

- intervenții complexe și susținute;
- abordări centrate pe beneficiar, diferențiate pe nevoi;
- servicii adaptate grupurilor vulnerabile (romi, tineri cu dizabilități, tineri NEET);
- parteneriate locale solide între DGASPC, UAT-uri, ONG-uri și angajatori.

Un proiect poate acționa ca **interfață activă între tineri și resursele de sprijin**, asigurând nu doar supraviețuirea post-instituționalizare, ci și premise reale pentru **autonomie, demnitate și incluziune durabilă**.

3.3. Distribuția pe tipuri de măsuri de protecție

În județul Cluj, copiii și tinerii care intră în sistemul de protecție specială sunt incluși în diferite tipuri de măsuri, în funcție de nevoile identificate, contextul familial și resursele disponibile la nivel instituțional. Analiza distribuției acestora este esențială pentru înțelegerea **traseului instituțional** și a **nivelului de expunere la vulnerabilitate**, în special în ceea ce privește pregătirea pentru viața independentă.

Tipuri de măsuri de protecție utilizate în județul Cluj

Conform legislației în vigoare (Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului), măsurile de protecție specială se clasifică în:

- **Plasament familial** (la rude, alte persoane sau asistenți maternali profesioniști);
- **Plasament în servicii de tip rezidențial** (centre de plasament, case de tip familial);
- **Măsuri de protecție în regim de urgență**;
- **Sprijin pentru integrare socio-profesională a tinerilor peste 18 ani** (foarte rar aplicat la nivel județean).

Date estimative privind distribuția copiilor și tinerilor în sistem (2024)

Pe baza **Raportului de activitate DGASPC Cluj 2024** și a structurii instituționale existente:

Tip de măsură de protecție	Număr estimativ de beneficiari	Procent din total (≈830)	Observații cheie
Plasament la asistent maternal profesionist	~400	48–50%	Formă preferată, dar fără sprijin pentru tranziția la 18 ani
Plasament în case de tip familial	~300	36%	Grupuri de 8–12 copii; risc crescut de instituționalizare prelungită
Plasament în regim de urgență / CPRU	~50	6%	Pentru cazuri de abuz, abandon, urgențe – instabilitate ridicată

Tip de măsură de protecție	Număr estimativ de beneficiari	Procent din total (≈830)	Observații cheie
Plasament la rude sau alte persoane	~50–70	8–10%	Condiții familiale precare, supraveghere insuficientă

Implicații asupra tranziției către viața adultă

1. Asistență maternală profesionistă (AMP)

Deși este considerată o formă mai apropiată de modelul familial, **AMP nu include servicii reale de tranziție** la viața independentă. Tinerii aflați în această formă de protecție părăsesc sistemul la 18 ani, adesea fără:

- abilități de autonomie personală;
- acces la locuință sau sprijin financiar;
- suport emoțional adecvat pentru despărțirea de AMP.

2. Case de tip familial / centre rezidențiale

Copiii și tinerii aflați în centre dezvoltă **dependență instituțională**, în lipsa unui contact constant cu mediul exterior. Deși standardele recomandă grupuri mici și servicii de consiliere, în practică:

- lipsesc programele de mentorat și consiliere vocațională;
- nu sunt pregătiți pentru muncă sau educație post-liceală;
- dezvoltă relații sociale limitate și anxietate față de ieșirea din sistem.

3. Plasamentele la rude / persoane terțe

În aceste cazuri, copilul este plasat într-un mediu familial precar, adesea în **sărăcie extremă**, fără sprijin real pentru educație sau dezvoltare. Rudele nu beneficiază de formare, supervizare constantă sau consiliere, iar copiii ajung deseori **să abandoneze școala** sau să fie retrași de la sprijin.

4. Regimul de urgență

Tinerii plasați în centre de primire în regim de urgență se confruntă cu **traume majore**, instabilitate emoțională, lipsă de atașament și educație formală fragmentată. Aceștia sunt cel mai expuși riscului de:

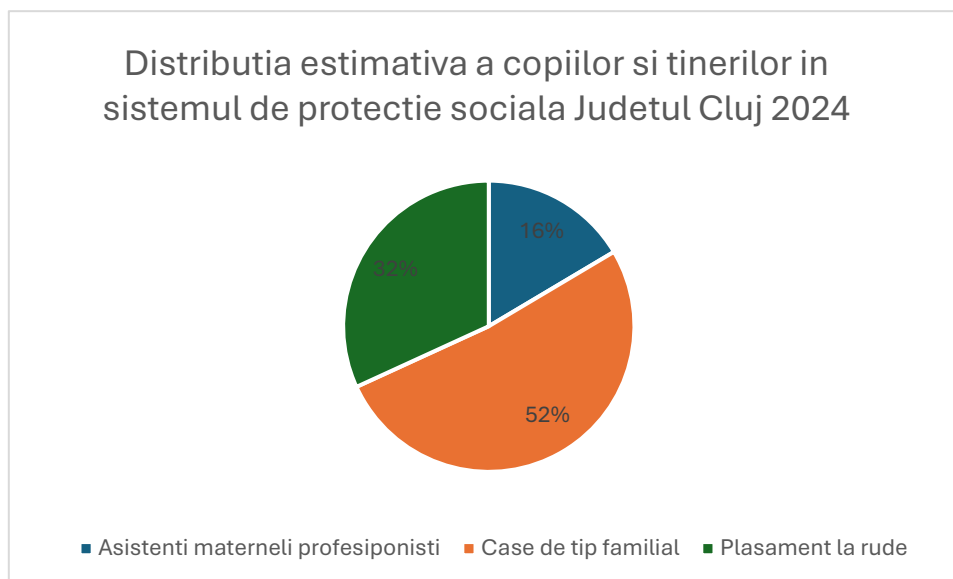
- comportamente de risc (fugă, consum de substanțe, infracționalitate minoră);
- părăsire prematură a sistemului;
- reinstituționalizare la vârsta adultă în centre pentru persoane vulnerabile.

Distribuția copiilor și tinerilor pe tipuri de măsuri de protecție în județul Cluj reflectă **un sistem dezechilibrat**, în care:

- doar **forma aparent familială** (AMP) oferă un cadru mai stabil, dar fără perspective de viitor;
- majoritatea măsurilor **nu includ componente de tranziție** către viața adultă;
- **nu există o corelare funcțională între măsura de protecție și pregătirea pentru viață independentă.**

Pentru tinerii care urmează să iasă din sistem, intervenția printr-un proiect finanțat PIDS_A22 trebuie să asigure:

- **suport diferențiat în funcție de forma de protecție anterioară;**
- **măsuri personalizate de tranziție pentru fiecare categorie;**
- **colaborare între AMP, centre rezidențiale și serviciile comunitare** pentru continuitate și integrare.

3.4. Particularități ale tinerilor de etnie romă

Tinerii de etnie romă reprezintă o categorie socială profund vulnerabilă în sistemul de protecție specială din județul Cluj. Ei se confruntă cu un cumul de dezavantaje economice, educaționale și culturale, care necesită intervenții specifice și sensibile din punct de vedere identitar și social.

3.4.1. Reprezentare în sistem și context social

- Estimările DGASPC Cluj indică faptul că **între 15% și 20% dintre copii și tinerii aflați în sistem provin din comunități roma** – o pondere semnificativă care reflectă nivelul de marginalizare și abandon familial din aceste comunități;

- Comunități relevante includ localități din mediul rural și urban marginal, precum Cartierul Dallas din Cluj Napoca, Pata Rât, Feleacu, Huedin, Dej, Cantonului, unde sărăcia, locuirea informală și accesul redus la servicii publice sunt larg răspândite.

3.4.2. Vulnerabilități specifice și manifestări ale excluziunii

Educație și abandon școlar

- Ratele de **abandon școlar sunt semnificativ mai ridicate în rândul copiilor romi**, acutizând problema în rândul adolescenților din sistemul de protecție;
- Mulți dintre acești copii se confruntă cu frecvență discontinuuă la școală, retrageri din sistem și plasare nedreaptă în învățământul special, ca rezultat al stigmatizării și a așteptărilor scăzute din partea comunității școlare.

Discriminare și stigmatizare

- Raportul FRA EU-MIDIS II arată experiențe frecvente de discriminare la școală, în comunitate și la accesul la locuințe sau muncă, ceea ce afectează accesul la resurse de bază ;
- Lipsa încrederii în instituții reduce probabilitatea participării la programe de sprijin oferite de DGASPC sau comunități locale.

Locuire și reintegrare familială

- Reintegrarea în mediul familial este dificilă pentru foarte mulți copii romi din cauza condițiilor precare, a lipsei unui domiciliu legal și din cauza limitelor capacității rudelor de a oferi suport adecvat

3.4.3. Riscuri specifice în perioada post-instituționalizare

Tinerii romi care părăsesc sistemul sunt supuși unor riscuri majore legate de:

- **Neangajare sau ocupare informală**, fără acte sau calificări;
- **Lipsa locuirii stabile**, ceea ce conduce la situații de precaritate și migrări temporare sau continue;
- **Nivel redus de educație formală**, aproape fără completarea liceului sau formării profesionale;
- **Vulnerabilități în mediul comunitar**, unde discriminarea reduce accesul la programe locale de ocupare și reintegrare.

3.4.4. Nevoi adaptate și măsuri de intervenție

Domeniu	Nevoi specifice ale tinerilor romi
Educație	Remedială școlară, mentorat educațional de la adulți romi
Formare profesională	Cursuri profesionale accesibile și adaptate contextului
Sprijin identitar	Consiliere culturală, activități pentru creșterea stimei de sine

Domeniu

Nevoi specifice ale tinerilor romi

Mediere culturală

Facilitatori interculturali în școli și servicii sociale

Locuire asistată

Locuințe de tranziție accesibile, cu criterii flexibile

Combaterea discriminării Campanii anti-stigmatizare în școli și comunități locale

Intervențiile trebuie să fie interculturale, participative, și construite împreună cu lideri și mediatori romi locali pentru a garanta relevanță și sustenabilitate.

Tinerii de etnie romă se confruntă cu vulnerabilități cumulative – educaționale, socio-economice, culturale – care cer intervenții specifice și adaptate identității lor. Pentru a asigura o tranziție efectivă către viața adultă cu autonomie, demnitate și incluziune, este esențial ca intervențiile să includă strategii interculturale, măsuri prioritare pentru romi și colaborări locale relevante.

3.5. Situația tinerilor cu dizabilități

Tinerii cu dizabilități reprezintă o categorie cu vulnerabilități majore în cadrul sistemului de protecție specială, fiind adesea izolați instituțional și excluși social. În județul Cluj, această categorie este afectată de **lipsa serviciilor specializate pentru tranziția către viața independentă**, precum și de **segregarea educațională și profesională**, care limitează dramatic șansele de incluziune în comunitate după împlinirea vârstei de 18 ani.

Date estimative și situația actuală în județul Cluj

Conform **Raportului DGASPC Cluj 2024**:

- Aproximativ **10–15% dintre copiii și tinerii aflați în sistemul de protecție specială** prezintă forme de dizabilitate (ușoare, medii sau severe);
- În centrele și apartamentele specializate pentru copii cu dizabilități, funcționează în prezent peste **80 de locuri rezidențiale** dedicate, distribuite în 4–5 unități (ex. apartamente protejate pentru copii cu CES, centre de recuperare);
- **Majoritatea tinerilor cu dizabilități intelectuale sau asociate** părăsesc sistemul copiilor și sunt reinstituționalizați în centre pentru adulți, fără o evaluare reală a potențialului de autonomie.

Provocări majore pentru tinerii cu dizabilități

1. Reinstituționalizare la vârsta adultă

- Lipsa serviciilor de locuire protejată sau sprijin comunitar determină transferul automat, la 18 ani, în centre pentru adulți;
- Nu există **programe de tranziție personalizate** care să permită evaluarea capacităților de viață independentă.

2. Segregare educațională

- Cei mai mulți tineri cu dizabilități sunt înscriși în școli speciale, cu **curriculum redus și șanse minime de integrare profesională**;

- Elevii cu CES rar beneficiază de consilieri, tutori sau adaptare reală a procesului educațional.

3. Lipsa accesului la muncă

- Integrarea profesională este aproape inexistentă: majoritatea nu obțin calificări recunoscute și **nu sunt înregistrați la AJOFM**;
- Stereotipurile legate de dizabilitate blochează accesul la stagii, practică sau angajare.

4. Absența rețelei de sprijin

- După ieșirea din sistem, acești tineri **nu au familie, nu au venit și nu au unde locui**;
- Sunt complet dependenți de instituții și nu există alternative comunitare reale în județul Cluj.

Nevoi specifice ale tinerilor cu dizabilități

Domeniu	Nevoi identificate
Locuire	Spații de locuire protejată, adaptate funcțional dizabilității
Educație și formare	Programe de calificare accesibile, adaptate nivelului de învățare
Asistență personală	Sprijin pentru autonomie personală (igienă, alimentație, deplasare)
Consiliere și incluziune	Sprijin emoțional și facilitare a incluziunii sociale
Suținere în luarea deciziilor	Mediere juridică, sprijin pentru înțelegerea responsabilităților

Cadrul legal și obligațiile autorităților

Legea nr. 448/2006 și Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (ratificată de România prin Legea nr. 221/2010), menționează faptul ca autoritățile locale și centrale au obligația de a:

- **evita instituționalizarea pe termen lung a persoanelor cu dizabilități**;
- asigura **servicii alternative în comunitate**, precum locuințe protejate și asistenți personali;
- sprijini **autodeterminarea și participarea activă** a persoanelor cu dizabilități în viața socială.

În realitate, bazat pe cercetarea noastră, constatam ca în județul Cluj, aceste angajamente **nu sunt implementate efectiv**.

Tinerii cu dizabilități care părăsesc sistemul de protecție specială în județul Cluj se află într-o situație **de excludere aproape totală**, în lipsa alternativelor de locuire, educație și sprijin comunitar. Fără intervenții specifice, aceștia sunt condamnați la **reinstituționalizare pe viață**, într-un sistem care nu le respectă drepturile și potențialul.

Un proiect adresat acestei categorii de persoane vulnerabile are oportunitatea de a crea:

- servicii specializate pentru viață semi-independentă;
- programe educaționale și ocupaționale adaptate;
- intervenții de consiliere și sprijin comunitar;
- rețele de sprijin între DGASPC, ONG-uri și familii.

CONCLUZIILE ANALIZA GRUPULUI ȚINTĂ

Analiza realizată în județul Cluj relevă faptul că **procesul de dezinstituționalizare a copiilor și tinerilor** se desfășoară într-un cadru marcat de **lipsuri structurale, intervenții fragmentare și absența unor măsuri sistemice de tranziție către viața independentă**. Grupul țintă vizat – copii de 16–17 ani și tineri de 18–29 ani care urmează să părăsească sau au părăsit sistemul de protecție – se confruntă cu o serie de vulnerabilități ce se manifestă simultan și care necesită abordări integrate și personalizate.

Principalele constatări:

- În anul 2024, **peste 800 de copii și tineri se aflau în sistemul de protecție specială**, dintre care **circa 130–170 aveau între 16 și 17 ani**, fiind în pragul ieșirii din sistem;
- În ultimii 3 ani, aproximativ **200–220 de tineri cu vârste între 18–29 de ani au părăsit sistemul**, fără un mecanism clar de urmărire post-instituționalizare;
- Distribuția beneficiarilor pe tipuri de măsuri de protecție arată o **dependență majoră de asistenții maternali și centrele rezidențiale**, fără componente reale de tranziție;
- Tinerii romi și tinerii cu dizabilități se confruntă cu **vulnerabilități suplimentare**: discriminare, acces limitat la educație, lipsa locuirii stabile și a sprijinului personalizat;
- Rata abandonului școlar este ridicată, iar **integrarea profesională aproape inexistentă** pentru majoritatea tinerilor, în special în cazul celor cu dizabilități sau proveniți din comunități rome;
- Sistemul de protecție din județ **nu oferă locuințe de tranziție, consiliere vocațională sau servicii de mentorat**, iar tinerii care părăsesc sistemul **riscă reinstituționalizarea sau marginalizarea extremă**.

Necesitatea intervenției

Rezultatele analizei justifică **implementarea unui proiect integrat**, care să vizeze:

- **Tranziția asistată către viața adultă** pentru copiii de 16–17 ani prin mentorat, educație nonformală, formare practică și consiliere;
- **Sprijin post-instituționalizare pentru tinerii 18–29 ani** prin servicii de locuire asistată, inserție socio-profesională și suport psihologic;
- **Măsuri specifice pentru tinerii romi și tinerii cu dizabilități**, prin abordări interculturale și servicii adaptate;

- **Consolidarea colaborării între DGASPC, UAT-uri, ONG-uri, școli și angajatori locali** pentru asigurarea sustenabilității intervenției.

4. PRINCIPALELE PROVOCĂRI IDENTIFICATE

Analiza situației actuale din județul Cluj, realizată pe baza datelor furnizate de DGASPC, a rapoartelor instituționale și a cadrului normativ relevant, a evidențiat un set de provocări sistemice, sociale și instituționale care afectează procesul de dezinstituționalizare a copiilor și tinerilor. Aceste provocări împiedică o tranziție reală către viața adultă și generează riscuri majore de excluziune, marginalizare sau reinstituționalizare.

4.1. Accesul la educație și abandonul școlar

Accesul la educație reprezintă una dintre cele mai mari provocări cu care se confruntă copiii și tinerii din sistemul de protecție specială din județul Cluj, în special în cazul celor care provin din medii dezavantajate (romi, rural, familii dezorganizate) sau care prezintă dizabilități. Deși cadrul legislativ garantează dreptul la educație pentru toți copiii, **realitatea arată existența unor bariere structurale, culturale și instituționale**, care conduc la decalaje educaționale majore și, în cele din urmă, la părăsirea timpurie a școlii.

Situația în județul Cluj – date și tendințe

Conform datelor disponibile, respectiv Raport DGASPC Cluj 2024; Raport ISJ Cluj 2023–2024; INS – România în cifre (2023); FRA – EU-MIDIS II (2021):

- Aproximativ **25–30% dintre copiii aflați în măsuri de protecție specială** în județul Cluj nu au frecventat constant școala în ultimii 2 ani;
- Tinerii din centrele rezidențiale sau plasamente familiale sunt frecvent **înscriși în învățământ profesional de nivel scăzut** sau în învățământ special, fără o evaluare adecvată;
- Tinerii care ies din sistemul de protecție la 18 ani au, în medie, un **nivel educațional sub clasa a IX-a**, ceea ce le limitează sever perspectivele de angajare sau formare ulterioară;
- Copiii romi se confruntă frecvent cu **segregare școlară, absență de sprijin educațional, discriminare și stigmatizare** – elemente care conduc la abandon educațional prematur.

Factori principali care contribuie la abandonul școlar

1. Instabilitatea plasamentului și a formei de protecție

- Transferuri repetate între centre, AMP sau CPRU duc la întreruperi școlare și lipsă de continuitate educațională;

2. Lipsa sprijinului educațional personalizat

- Nu există programe de recuperare, meditații, tutorat sau sprijin adaptat copiilor cu decalaje mari de învățare;

3. Etichetarea și discriminarea în mediul școlar

- Copiii instituționalizați sunt adesea stigmatizați, ceea ce le reduce motivația și sentimentul de apartenență;

4. Condiții socio-economice precare în cazurile de reintegrare

- Copiii reintegrați în familii vulnerabile abandonează rapid școala în lipsa resurselor sau a valorilor educaționale;

5. Lipsa consilierii vocaționale și a orientării educaționale

- Tinerii nu cunosc opțiunile existente, nu sunt încurajați să continue studiile și nu au acces la modele inspiraționale;

6. Acces deficitar la transport școlar în mediul rural

- În unele localități, distanța și lipsa mijloacelor de transport descurajează frecventarea școlii.

Dimensiunea etnică – tinerii romi

- Tinerii romi au o **rată mai mare de neșcolarizare și abandon**;
- Segregarea geografică sau școlară (ex. clase sau școli exclusiv romi) accentuează marginalizarea;
- Părinții și tutorii legali ai copiilor romi aflați în sistem de protecție **au un nivel educațional scăzut**, iar sprijinul educațional informal este practic inexistent;
- Mediatorii școlari romi sunt foarte puțini sau lipsesc cu desăvârșire în unele localități cu pondere semnificativă de romi din județul Cluj.

Accesul la educație este profund inegal pentru copiii și tinerii din sistemul de protecție specială din județul Cluj. Fără intervenții direcționate – educație remedială, sprijin individualizat, mentorat educațional și măsuri antidiscriminare – acești copii **rămân captivi într-un ciclu de excludere educațională și sărăcie pe termen lung**.

Proiectul trebuie să includă:

- activități remediale și suport educațional personalizat;
- consiliere vocațională și orientare profesională timpurie;
- mentorat cu persoane-resursă din comunitate (inclusiv romi);
- sprijin pentru finalizarea studiilor gimnaziale sau profesionale;
- intervenții de reintegrare școlară pentru tinerii care au abandonat.

4.2. Tranziția la viața independentă

Tranziția de la protecția instituțională la viața adultă reprezintă o etapă esențială, dar adesea traumatică, pentru copiii și tinerii din sistemul de protecție specială. În județul Cluj, acest proces este **insuficient planificat, fragmentar și lipsit de sprijin personalizat**, ceea ce determină o ieșire din sistem marcată de vulnerabilitate extremă, nesiguranță locativă, lipsa veniturilor și marginalizare socială.

Situația actuală în județul Cluj

- Tinerii părăsesc sistemul, în general, **la vârsta de 18 ani**, fără a avea o locuință, o sursă de venit sau o rețea de sprijin;
- **Nu există în județ servicii specializate pentru tranziție**, precum locuințe protejate, centre de viață semi-independentă, consilieri de integrare sau programe de acompaniere post-sistem;
- Aproximativ **200–220 de tineri au părăsit sistemul între 2021 și 2023**, dar **nu sunt monitorizați** de nicio instituție după încheierea măsurilor de protecție;
- **Peste 50% dintre acești tineri nu au reușit să se integreze educațional sau profesional**, iar o parte semnificativă trăiesc în condiții de precaritate severă.

Obstacolele tranziției la viața independentă

Domeniu	Obstacol identificat
Locuire	Lipsa totală a locuințelor de tranziție sau protejate pentru tineri
Venit	Fără acces la sprijin financiar post-sistem, fără job stabil sau formare
Sprijin psiho-emoțional	Lipsa mentorilor, consilierilor, relațiilor de încredere cu adulți
Identitate	Lipsă de autonomie, încredere în sine, necunoașterea drepturilor proprii
Administrație	Dificultăți în obținerea sau păstrarea documentelor legale și a domiciliului
Relaționare	Absența rețelelor sociale, izolare în comunitate, stigmatizare

Dimensiuni particulare ale vulnerabilității

- Tinerii romi și cei cu dizabilități sunt cei mai afectați, având **rate mai mari de reinstituționalizare** sau excluziune socială;
- Mulți dintre acești tineri **nu știu să își gestioneze bugetul, locuința, sănătatea sau viața administrativă**;
- În lipsa unui adult de referință și a unui sistem de sprijin post-sistem, tranziția devine **bruscă și decompensată emoțional**.

Nevoi identificate pentru sprijinirea tranziției

- **Locuințe de tranziție** sau parteneriate cu UAT-urile pentru închiriere subvenționată;
- **Programe de formare pentru viața independentă**: gospodărire, igienă, buget, interacțiuni instituționale;
- **Mentorat** individualizat și consiliere psihologică;

- **Acompaniere în accesarea drepturilor legale** (ajutoare sociale, indemnizații, loc de muncă);
- **Crearea de rețele informale de sprijin** (grupuri de tineri, mentori, comunitate).

În județul Cluj, tranziția la viața independentă a tinerilor care ies din sistemul de protecție este **o verigă lipsă în lanțul de servicii sociale**, cu efecte directe asupra vulnerabilității cronice și excluziunii sociale. Lipsa de sprijin adaptat duce la reinstituționalizare (în centre pentru adulți cu dizabilități) sau la abandon (adică nevoia de a supraviețui pe cont propriu, în condiții precare și fără sprijin).

Un proiect poate crea primul mecanism funcțional din județ pentru:

- tranziție asistată;
- locuire protejată;
- formare în autonomie;
- activare socio-profesională.

4.3. Situația locativă după ieșirea din sistem

Accesul la o locuință sigură și stabilă este una dintre cele mai critice și urgente probleme cu care se confruntă tinerii care părăsesc sistemul de protecție specială. În județul Cluj, lipsa totală a serviciilor de locuire asistată sau a apartamentelor sociale dedicate acestui grup duce la **instabilitate severă, reinstituționalizare sau marginalizare locativă imediată** după ieșirea din sistem.

Situația actuală

În prezent, **nu există în județul Cluj niciun apartament de tranziție, locuință protejată sau program de sprijin locativ** dedicat tinerilor care ies din protecție;

- Tinerii care părăsesc sistemul sunt trimiși, în cele mai multe cazuri:
 - în comunitățile de proveniență (frecvent, în familii disfuncționale sau fără domiciliu legal);
 - în centre pentru adulți cu dizabilități (dacă au certificat de handicap);
 - **fără nicio alternativă concretă**, în unele cazuri ajungând în adăposturi de noapte sau în situații de vagabondaj;
- Nici DGASPC, nici UAT-urile nu dețin o **evidență clară a tinerilor fără locuință** după ieșirea din sistem.

Din discuțiile purtate cu specialiștii în domeniul protecției copilului, în prezent, în jud. Cluj există un mare **vid de servicii adresate acestei categorii vulnerabile**.

Forme de locuire precară identificate după ieșirea din sistem

Tip de locuire	Observații
La rude sau cunoștințe	Nesigură, temporară, fără contract legal; adesea în gospodării supraaglomerate
Locuire informală	Barăci, construcții improvizate sau în comunități marginalizate
Adăposturi de noapte / CPRU	Soluție temporară, inadecvată pentru tranziție
Centre pentru adulți	Opțiune doar pentru tinerii cu dizabilități, fără sprijin de autonomie
Fără adăpost (homeless)	Cazuri documentate de tineri care ajung în stradă după 18 ani

Lipsuri și bariere în sistemul local

- **UAT-urile nu au locuințe sociale adaptate** nevoilor tinerilor (în special pentru cei fără venit sau cu istoric instituțional);
- Nu există **criterii de prioritate** în alocarea locuințelor sociale pentru tinerii ieșiți din protecție;
- Tinerii nu sunt sprijiniți pentru a închiria o locuință pe piața liberă (lipsa garanțiilor, a veniturilor, a sprijinului juridic);
- Nu sunt dezvoltate **parteneriate public-private** care să sprijine locuirea (ex. locuințe în regim subvenționat, acces la locuințe ANL etc.).

Dimensiuni etnice și de dizabilitate

- Tinerii **romi** se confruntă cu bariere suplimentare: lipsa actelor de identitate, domiciliu instabil, discriminare în închiriere;
- Tinerii cu **dizabilități** sunt trimiși direct în centre pentru adulți, deși o parte ar putea fi apți pentru viață semi-independentă, cu sprijin minim.

Nevoi urgente pentru sprijin locativ

- **Crearea de locuințe de tranziție / protejate** pentru minimum 6–12 luni post-instituționalizare;
- **Sprijin în intermedierea unei chirii** (garanție, plata chiriei inițiale, consiliere contractuală);
- **Dezvoltarea de parteneriate cu UAT-uri** pentru atribuirea de locuințe sociale;
- **Suport în dobândirea actelor de identitate și stabilirea domiciliului legal;**
- **Pregătire în abilități de viață** (gestionarea unei gospodării, plata utilităților, relația cu proprietarul).

Situația locativă a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție în județul Cluj este **marcată de precaritate extremă și absența alternativelor structurale**. Fără intervenții specializate, acești tineri se confruntă cu **excludere rezidențială, pierderea demnității și riscul de reinstituționalizare**.

Un proiect adresat acestei categorii de persoane vulnerabile trebuie să includă în mod obligatoriu:

- componente de locuire protejată sau asistată;
- intervenții comunitare pentru sprijinirea integrării;
- planuri personalizate de tranziție locativă.

4.4. Integrarea socio-profesională

Integrarea socio-profesională a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială reprezintă un pas esențial în procesul de tranziție către o viață independentă. În județul Cluj, lipsa mecanismelor instituționale, a sprijinului vocațional personalizat și a colaborărilor între actorii locali duce la **rate foarte scăzute de angajare** și la un număr ridicat de tineri NEET – tineri care nu lucrează, nu urmează o formă de învățământ și nu sunt cuprinși într-un program de formare profesională.

Situația actuală în județul Cluj

- Majoritatea tinerilor care ies din sistem **nu dețin o calificare profesională** și nu au experiență de muncă;
- Nu există un program județean de **inserție socio-profesională** dedicat tinerilor care părăsesc protecția specială;
- **AJOFM Cluj** nu identifică acest grup ca prioritar și nu oferă măsuri personalizate de sprijin (ex: consiliere, acompaniere, stimulente);
- Tinerii **nu cunosc drepturile și oportunitățile** de formare sau angajare și **nu sunt sprijiniți să se înscrie la cursuri gratuite** sau la bursele disponibile;
- Rata de angajare legală este estimată sub 20–25% în primul an de după ieșirea din sistem.

Principalele bariere în calea integrării socio-profesionale

Domeniu	Bariere identificate
Educație	Nivel scăzut de școlarizare (mulți au sub 8 clase); lipsă de calificări
Acces la cursuri	Lipsă de informații, lipsa sprijinului pentru înscriere și participare
Lipsa sprijinului	Nicio instituție nu oferă mentorat profesional sau stagii de inserție
Mobilitate	Fără mijloc de transport, fără acte, fără telefon – nu pot accesa oportunități

Domeniu	Bariere identificate
Rețea socială slabă	Nicio recomandare, contact sau susținere informală în găsirea unui loc de muncă
Discriminare	Tinerii romi se confruntă cu refuzuri pe criterii etnice

Situația formării profesionale în județ

- Există centre de formare în Cluj, dar **nu există consiliere vocațională reală** în centrele de protecție;
- Majoritatea cursurilor sunt **inadecvate profilului tinerilor** din sistem: durată prea mare, cerințe educaționale neîndeplinite, lipsă sprijin logistic;
- Nu există stagii sau internshipuri adaptate tinerilor cu dizabilități sau celor romi.

Nevoi specifice pentru integrare socio-profesională

- **Consiliere vocațională timpurie** (începând cu 16–17 ani);
- **Programe de mentorat profesional**, cu sprijin individualizat;
- **Cursuri de calificare gratuite și adaptate** (durată scurtă, sprijin pentru participare);
- **Colaborări funcționale cu AJOFM și angajatori locali** pentru stagii, angajare asistată;
- **Pregătire pentru interviuri, redactarea CV-ului, relația cu angajatorii;**
- **Sprijin pentru deschiderea unei afaceri sociale sau inițiative de tip „start-up”** pentru tineri cu inițiativă.

Nevoi suplimentare pentru tinerii romi și cei cu dizabilități

- **Combaterea discriminării pe piața muncii**, prin campanii locale și lucrul cu angajatorii;
- **Angajare asistată și sprijin pe termen mediu** pentru tinerii cu dizabilități (inclusiv adaptarea locului de muncă);
- **Rol-model din rândul romilor** în parteneriat cu organizații rome pentru mentorat profesional;
- Sprijin în obținerea **adeverințelor, actelor, conturilor bancare** și acces la sprijin financiar pentru integrare.

Integrarea socio-profesională a tinerilor din județul Cluj care părăsesc sistemul de protecție este **slab dezvoltată și insuficient susținută**, ceea ce amplifică riscul de sărăcie, dependență de ajutoare sociale și excluziune pe termen lung.

Un proiect poate aduce:

- **inserție activă pe piața muncii prin formare, mentorat și angajare asistată;**
- **autonomie financiară** pentru tineri;
- **reducerea numărului de NEET-uri și a reinstituționalizării.**

4.5. Nevoile de sprijin psihologic și mentorat

Copiii și tinerii care părăsesc sistemul de protecție specială prezintă adesea un istoric marcat de abandon, neglijare, traume, instabilitate emoțională și lipsa unui adult semnificativ în viața lor. În județul Cluj, **sprijinul psihologic și mentoratul sunt fie insuficiente, fie complet absente**, iar tinerii trec prin tranziția la viața adultă complet singuri, fără instrumentele psiho-emoționale necesare pentru a face față provocărilor.

Situația actuală (conform discuțiilor purtate cu personalul de specialitate)

- Majoritatea centrelor de tip familial sau AMP dispun de **1 psiholog la 40–60 de copii/tineri**, ceea ce face imposibilă oferirea unui sprijin constant și de calitate;
- După părăsirea sistemului, **tinerii nu mai beneficiază de nicio formă de consiliere psihologică sau mentorat**, deși perioada imediat următoare este una cu risc psihologic crescut (anxietate, depresie, izolare);
- Nu există o **strategie instituțională pentru sprijin emoțional și formare personală** a tinerilor în tranziție;
- Mentorii – în sensul de adulți de încredere care însoțesc tinerii în procesul de integrare – **nu sunt prevăzuți ca rol în schema DGASPC** și nu există rețele comunitare care să acopere această nevoie.

Probleme emoționale frecvente în rândul tinerilor din sistem

- **Anxietate generalizată** și lipsă de încredere în sine;
- **Depresie, retragere socială, lipsa motivației;**
- **Tulburări de atașament** și dificultăți majore în relațiile interpersonale;
- **Comportamente de risc** (autoagresivitate, consum de substanțe, anturaje negative);
- **Frustrare și furie nerezolvată** legată de trecutul instituțional sau familial.

Efecte ale lipsei sprijinului psihologic

Lipsa intervenției	Impact asupra tinerilor
Consiliere psihologică insuficientă	Creșterea riscului de abandon educațional, instabilitate psihică, izolare
Lipsa mentoratului personal	Neasumarea responsabilităților, descurajare, ruperea de comunitate

Lipsa intervenției

Impact asupra tinerilor

Lipsa modelelor pozitive

Reproducerea comportamentelor disfuncționale din sistem sau din familie

Nevoi concrete de sprijin

1. Psihologic

- Evaluare psiho-emoțională individuală;
- Consiliere regulată (1–2 sesiuni/lună) pentru minim 12 luni post-sistem;
- Grupuri de suport pentru tineri în tranziție;
- Intervenții specifice pentru tinerii cu traume, tulburări de atașament, anxietate socială.

2. Mentorat

- Identificarea și formarea unor **mentori comunitari** (adulți-resursă voluntari sau angajați);
- Stabilirea unei **relații de mentorat 1:1** – cu sprijin constant în luarea deciziilor, accesarea serviciilor, dezvoltarea abilităților;
- Crearea de **rețele de sprijin între tineri și profesioniști** (inclusiv din rândul romilor sau persoanelor cu dizabilități);
- Activități de tip club de dezvoltare personală, leadership, comunicare asertivă.

Nevoi suplimentare ale tinerilor romi și tinerilor cu dizabilități

- **Sprijin în formarea identității pozitive** și în combaterea stigmatizării internalizate;
- Activități care să susțină **autonomia emoțională și integrarea în rețele de sprijin interculturale sau incluzive**;
- Mentorii trebuie să fie formați în **lucrul cu diversitatea, non-discriminare și abordări interculturale**.

Tranziția fără suport psihologic și mentorat lasă tinerii **singuri, fragili și vulnerabili**, exact în momentul în care se confruntă cu cele mai mari provocări din viață. În județul Cluj, lipsa acestor servicii înseamnă **reinstituționalizare emoțională informală**: o viață în defensivă, în izolare și sub amenințarea eșecului repetat.

O intervenție în beneficiul acestei categorii de persoane vulnerabile trebuie să includă:

- sprijin psihologic continuu pentru cel puțin 12 luni post-sistem;
- programe formale de mentorat;
- activități de dezvoltare personală, autonomie și apartenență la comunitate.

4.6. Obstacole suplimentare pentru tinerii romi

Tinerii de etnie romă care se află în sistemul de protecție specială sau care au părăsit acest sistem în ultimii ani se confruntă cu **obstacole multiple și interdependente**, cauzate de discriminare structurală, sărăcie, lipsa capitalului social și absența unor servicii culturale sensibile. Aceste bariere reduc semnificativ șansele lor de a realiza o tranziție reușită către viața independentă și de a se integra în mod echitabil în comunitate.

Situația în județul Cluj

- Conform estimărilor DGASPC, **15–20% dintre copiii și tinerii din sistemul de protecție** provin din familii rome;
- Mulți dintre acești tineri provin din comunități marginalizate precum cartierele Bariera Focșani și Anghel Saligny din Râmniceu Sărat, sau comune precum Ziduri, Glodeanu Sărat, Gherăseni;
- Nivelul educațional în familie este scăzut, ceea ce reduce semnificativ sprijinul informal pentru continuarea școlii, menținerea unui loc de muncă sau accesarea serviciilor publice.

Din discuțiile purtate cu specialiștii participanți la programul de cercetare au rezultat următoarele tipuri de obstacole suplimentare:

1. Discriminare și stigmatizare

- Tinerii romi din sistemul de protecție se confruntă cu prejudecăți în școli, la angajare, în accesul la locuințe și în relația cu instituțiile;
- Teama de etichetare determină **nedeclararea etniei**, ceea ce duce la invizibilitate în politicile publice.

2. Segregare educațională

- Mulți copii romi au fost plasați în clase/școli segregate sau în învățământ special fără justificare pedagogică;
- Lipsa sprijinului educațional diferențiat duce la decalaje mari de învățare și abandon școlar;

3. Acces limitat la oportunități profesionale

- Tinerii romi au un nivel de pregătire scăzut, iar lipsa de rețele informale îi exclude de la oportunitățile informale de angajare;
- Experiențele de respingere îi determină să renunțe rapid la angajare, dezvoltând **neîncredere în instituții și angajatori**.

4. Excludere locativă

- Mulți tineri romi nu au acte de identitate sau domiciliu stabil;
- Sunt deseori refuzați de proprietari în închirieri, chiar și atunci când dispun de venit.

5. Lipsa modelelor pozitive și a mentorilor de etnie romă

- Sistemul instituțional nu include profesioniști romi (consilieri, psihologi, mentori);
- Tinerii nu se regăsesc în serviciile oferite, nu se identifică cu acestea și nu le accesează.

Nevoi specifice ale tinerilor romi

Domeniu	Nevoie specifică
Educație	Sprijin educațional diferențiat, mediere școlară, combaterea segregării
Mentorat	Implicarea mentorilor romi sau a persoanelor care înțeleg cultura romă
Identitate și incluziune	Activități care susțin apartenența, stima de sine și încrederea
Locuire	Sprijin în dobândirea actelor, acces la locuințe de tranziție
Angajare	Programe de incluziune profesională și combaterea discriminării
Dialog intercultural	Campanii locale de reducere a prejudecăților, întâlniri comunitare

Tinerii romi care ies din sistemul de protecție se confruntă cu **obstacole suplimentare și invizibile în politicile generale**. Acestea le limitează accesul la educație, muncă, locuire și demnitate. În lipsa unor intervenții direcționate și culturale sensibile, **măsurile standard de dezinstituționalizare nu sunt suficiente** pentru a le asigura o tranziție echitabilă.

O intervenție adresată tinerilor romi implementată în județul Cluj trebuie să:

- includă **măsuri distincte pentru tinerii romi**;
- implice **profesioniști romi și mentori comunitari**;
- promoveze **justiția socială și echitatea** în toate componentele de intervenție.

Concluzie generală – provocări identificate

Analiza provocărilor cu care se confruntă copiii și tinerii din județul Cluj aflați în sistemul de protecție specială sau recent ieșiți din acesta relevă **un cumul de vulnerabilități structurale și individuale** care împiedică o tranziție reală și demnă către viața adultă.

Procesul de dezinstituționalizare, în forma sa actuală, este **incomplet și nesusținut**, în lipsa unor servicii specializate care să acopere etapele esențiale ale integrării socio-educative, locative și profesionale. Tinerii sunt în mod frecvent expuși **riscului de marginalizare, excludere, reinstituționalizare sau migrație ilegală**, iar pentru categoriile vulnerabile – cum sunt tinerii de etnie romă și cei cu dizabilități – aceste riscuri sunt amplificate de discriminare, stigmatizare și lipsa serviciilor adaptate.

Printre cele mai stringente provocări identificate se numără:

- **părăsirea sistemului fără planuri individualizate și fără locuință**;
- **nivel scăzut de educație și lipsa calificărilor**;
- **acces minim sau inexistent la piața muncii**;
- **absența sprijinului emoțional și a mentoratului**;
- **inexistența unor servicii comunitare pentru viața independentă**;

- **lipsa coordonării între DGASPC, UAT-uri, școli, AJOFM și ONG-uri;**
- **neglijarea dimensiunilor identitare, culturale și etnice ale integrării.**

În acest context, este evident că simpla ieșire administrativă din sistem nu echivalează cu integrarea în societate. De aceea, se impune dezvoltarea unui model de intervenție integrat, construit pe **nevoile reale ale tinerilor** și fundamentat pe parteneriate locale funcționale.

Un proiect finanțat prin **apelul PIDS_A22** poate acoperi exact acest gol instituțional și social, contribuind nu doar la sprijinirea tranziției tinerilor, ci și la dezvoltarea unei infrastructuri comunitare durabile, capabile să ofere **o a doua șansă la normalitate, autonomie și incluziune.**

5. Capacitatea și provocările autorităților publice

Tranziția copiilor și tinerilor din sistemul de protecție specială către viața independentă este un proces complex, care presupune responsabilitate partajată între instituțiile publice, comunitate și societatea civilă. În județul Cluj, rolul central aparține DGASPC, însă capacitatea acestei instituții de a răspunde integral nevoilor tinerilor este limitată de constrângeri multiple – resurse insuficiente, lipsa de servicii post-sistem, colaborări slabe și lipsa unei viziuni multisectoriale.

5.1. Rolul DGASPC Cluj în sprijinirea tranziției

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Cluj este principala instituție responsabilă cu implementarea măsurilor de protecție specială pentru copiii separați de familie, în baza Legii nr. 272/2004 și a Legii nr. 292/2011 privind asistența socială. DGASPC are atribuții în identificarea, evaluarea, instituirea și monitorizarea măsurilor de protecție, precum și în coordonarea rețelei de servicii destinate copiilor în dificultate.

Responsabilități formale ale DGASPC Cluj în domeniul protecției copilului

- Instituirea măsurilor de protecție specială (plasament, plasament în regim de urgență, supraveghere specializată);
- Coordonarea centrelor de tip familial, centrelor de primire în regim de urgență și a apartamentelor pentru copii cu dizabilități;
- Administrarea rețelei județene de **asistenți maternali profesioniști (AMP)**;
- Oferirea de **servicii sociale și psihologice** pentru copiii din sistem;
- Reintegrarea familială, acolo unde este posibil, sau menținerea în forme de protecție apropiate de mediul familial;
- Sprijinirea tinerilor după împlinirea vârstei de 18 ani – **în limita resurselor disponibile.**

Sprijinul pentru tranziția către viața adultă – un rol formal, dar fără conținut operațional

Deși Legea nr. 272/2004 prevede, la art. 66 alin. (3), că „tinerii care au beneficiat de o măsură de protecție specială au dreptul, la cerere, la continuarea sprijinului din partea statului pentru o perioadă de maximum 2 ani după ieșirea din sistem”, din discuțiile purtate cu specialistii în

domeniul constatam ca în practică acest lucru **nu este implementat sistematic în județul Cluj**, deoarece:

- DGASPC Cluj **nu dispune de o unitate sau un compartiment specializat** în tranziția la viața independentă;
- DGASPC Cluj **nu are buget alocat pentru locuințe de tranziție, mentorat sau formare profesională post-sistem**;
- DGASPC Cluj **nu monitorizează tinerii după ieșirea din sistem**, aceștia devenind invizibili instituțional după încetarea măsurii;
- DGASPC Cluj **nu oferă sprijin personalizat pentru tineri NEET, romi sau cu dizabilități**, aceștia fiind tratați la fel ca orice alt beneficiar anterior.

Rolul DGASPC este limitat la etapa de protecție, nu de tranziție

Sprijinul acordat tinerilor se oprește, în practică, odată cu împlinirea vârstei de 18 ani, iar procedurile de „închidere a cazului” sunt orientate către **administrarea legală a ieșirii din sistem**, nu către sprijin pentru autonomie. Nu există:

- planuri individualizate de tranziție;
- angajamente formale post-instituționalizare;
- rețele de parteneri (școli, AJOFM, UAT-uri, ONG-uri) pentru continuarea sprijinului.

Cadrul legal subliniază rolul, dar nu există instrumente locale de aplicare

Deși legislația română și Convenția ONU privind Drepturile Copilului recunosc nevoia de sprijin în tranziția către viața adultă, **la nivelul județului Cluj nu sunt aplicate aceste principii într-un mod operațional**. DGASPC nu are proceduri pentru:

- identificarea nevoilor post-sistem;
- implicarea tânărului în planificarea tranziției;
- coordonarea cu alte instituții pentru sprijin locativ, educațional sau profesional.

DGASPC Cluj joacă un rol esențial în etapa de protecție, dar are o **capacitate limitată în sprijinirea reală a tranziției către viața independentă**. Lipsa de personal, de buget dedicat, de instrumente de lucru și de colaborări interinstituționale face ca majoritatea tinerilor să părăsească sistemul fără sprijin, fără planuri și fără siguranță. Această situație creează premisele excluziunii sociale, ale sărăciei cronice și, în unele cazuri, ale reinstituționalizării.

Proiectul poate acționa **complementar și strategic** față de responsabilitățile DGASPC, oferind cadrul necesar pentru dezvoltarea:

- serviciilor de tranziție;
- parteneriatelor funcționale;
- mecanismelor durabile de sprijin pentru tineri vulnerabili.

5.2. Limitări instituționale, bugetare și umane

Deși DGASPC Cluj are un rol esențial în protejarea copiilor separați de familie, **capacitatea instituțională reală de a susține tranziția tinerilor către viața independentă este serios**

limitată. Această secțiune evidențiază trei dimensiuni critice care afectează funcționarea instituției în acest domeniu: limitările instituționale (organizatorice și funcționale), cele bugetare și cele legate de resursa umană.

Limitări instituționale

- **Structura organizațională nu include un compartiment dedicat tranziției** post-instituționalizare sau sprijinului pentru viața independentă;
- Nu există proceduri interne care să reglementeze:
 - elaborarea **planurilor individuale de tranziție**;
 - responsabilitățile personalului pentru urmărirea tinerilor după ieșirea din sistem;
 - colaborarea formală cu alte instituții (UAT-uri, AJOFM, ONG-uri) pentru integrare post-sistem;
- **Serviciile sunt centrate pe protecția de bază, nu pe dezvoltarea autonomiei:** accentul rămâne pe supraveghere, nu pe formare.

Limitări bugetare

- Bugetul anual alocat DGASPC Cluj este direcționat aproape exclusiv către funcționarea centrelor, plata salariilor și acoperirea obligațiilor legale curente;
- Nu există surse dedicate sau linii bugetare clare pentru:
 - dezvoltarea serviciilor de **tranziție locativă**;
 - angajarea de **mentori, consilieri vocaționali sau psihologi specializați în lucrul cu tinerii**;
 - derularea de **programe educaționale, de formare profesională sau reintegrare** post-instituționalizare;
- **Proiectele finanțate din fonduri nerambursabile** sunt limitate ca număr, fragmentate și, de regulă, orientate pe prevenție, nu pe integrarea tinerilor 18+.

Limitări ale resurselor umane

- **Deficit de personal** în raport cu numărul beneficiarilor: un psiholog deservește adesea peste 50 de copii/tineri, iar consilierii sociali sunt supraîncărcați cu sarcini administrative;
- Lipsa de specializare: majoritatea angajaților nu au pregătire în domenii-cheie pentru tranziție, precum:
 - consiliere vocațională;
 - mentorat pentru viață independentă;
 - acompaniere educațională și profesională;
- Rata de rotație a personalului este ridicată, în special în centrele de tip familial, ceea ce afectează stabilitatea relațiilor cu tinerii;

- **Lipsa de formare continuă** și absența unor metodologii unitare privind lucrul cu tinerii în tranziție.

Impactul limitărilor asupra tinerilor

Aceste limitări combinate generează efecte directe asupra traseului post-instituționalizare al tinerilor:

- **Tranziție nepregătită și bruscă** la împlinirea vârstei de 18 ani;
- Absența planificării carierei, locuirii și autonomiei personale;
- Lipsa încrederii tinerilor în sistemul care i-a protejat și așteptări scăzute privind sprijinul post-sistem;
- **Risc crescut de abandon educațional, NEET, instabilitate emoțională și reinstituționalizare.**

DGASPC Cluj se confruntă cu **limitări instituționale sistemice** care împiedică furnizarea de servicii adecvate pentru tinerii care ies din protecție. Lipsa unui cadru organizațional dedicat tranziției, resursele umane insuficiente și absența bugetului specific pentru acest segment generează un **vid în intervenția post-instituționalizare**.

Un proiect poate contribui semnificativ la:

- acoperirea acestor goluri prin dezvoltarea unor **servicii suplimentare și complementare**;
- întărirea capacității DGASPC și a rețelei instituționale;
- susținerea profesionalizării personalului implicat în tranziția tinerilor.

5.3. Lipsa serviciilor post-instituționalizare

Procesul de ieșire din sistemul de protecție specială ar trebui să fie însoțit de o rețea de servicii de tranziție care să permită tinerilor să facă pasul spre o viață adultă autonomă, sigură și demnă. În județul Cluj, **astfel de servicii sunt extrem de limitate**, ceea ce face ca tranziția post-instituționalizare să fie una bruscă, riscantă și lipsită de suport real.

Situația actuală – un vid de sprijin sistemic

- Nu există **niciun serviciu public sau parteneriat formal activ** care să furnizeze tinerilor post-instituționalizați servicii precum:
 - locuire asistată;
 - sprijin pentru integrare pe piața muncii;
 - consiliere psihologică sau juridică;
 - mentorat sau educație nonformală;
- Tinerii care părăsesc sistemul la vârsta de 18 ani **sunt automat eliminați din schema de protecție**, fără plan de continuitate, fără urmărire a situației lor și fără intervenție ulterioară;

- **Tinerii cu dizabilități sunt reinstituționalizați** în centre pentru adulți, iar ceilalți sunt lăsați, în general, să se descurce singuri.

Dimensiuni ale lipsei de servicii post-instituționalizare

Domeniu	Situația în județul Cluj
Locuire de tranziție	Inexistentă. Nicio structură sau serviciu DGASPC/UAT pentru tineri 18+
Consiliere vocațională	Inexistentă. Nicio formă de acompaniere în alegerea carierei
Mentorat și coaching	Inexistent. Niciun program pentru sprijin relațional post-instituție
Asistență pentru angajare	Lipsă de parteneriate cu AJOFM/angajatori. Tinerii nu sunt înregistrați
Educație complementară	Inaccesibilă. Nu există programe „a doua șansă” sau cursuri adaptate
Sprijin pentru sănătate mintală	Consilierea psihologică încetează la ieșirea din sistem

Cauze ale lipsei serviciilor

- Lipsa de finanțare dedicată tranziției;
- Lipsa unei viziuni instituționale asupra integrării post-sistem;
- Inexistența unei rețele de parteneri locali care să preia parțial responsabilitatea sprijinului;
- Lipsa cadrului normativ operațional care să oblige instituțiile să continue sprijinul tinerilor după 18 ani;
- Lipsa de presiune sau de mecanisme de monitorizare asupra autorităților locale și județene.

Consecințele absenței serviciilor

- **Tinerii rămân complet singuri**, fără locuință, sprijin financiar sau ghidare;
- Se accentuează riscul de NEET, muncă informală, exploatare, migrație forțată;
- **Crește riscul de eșec social:** reinstituționalizare în centre pentru adulți, instabilitate psihică, marginalizare;
- Se înregistrează **pierderea completă a investiției statului în protecția acestor tineri**, prin ruperea legăturii cu orice instituție.

Lipsa serviciilor post-instituționalizare în județul Cluj reflectă o **ruptură gravă între etapa de protecție și cea de integrare**. Sistemul „eliberează” administrativ tinerii la 18 ani, dar nu le oferă

nicio șansă reală de incluziune. Acest gol funcțional alimentează excluziunea socială și generează costuri umane și financiare ridicate pe termen lung.

Prin intermediul unui proiect, autoritățile locale, împreună cu partenerii publici și privați, pot construi **un ecosistem funcțional de servicii de sprijin post-instituționalizare**, capabil să susțină autonomia, integrarea și demnitatea tinerilor care ies din sistem.

5.4. Gradul de colaborare cu UAT-uri și ONG-uri

Un proces de tranziție eficient pentru copiii și tinerii care părăsesc sistemul de protecție specială necesită **implicarea concertată a mai multor actori locali**, în special a unităților administrativ-teritoriale (UAT-uri) și a organizațiilor neguvernamentale (ONG-uri). În județul Cluj, colaborarea între DGASPC, UAT-uri și societatea civilă este **slab formalizată, neregulată și insuficient orientată spre sprijinirea tinerilor post-instituționalizare**.

Colaborarea cu UAT-urile – limitată și reactivă

- Majoritatea UAT-urilor nu au **compartimente de asistență socială funcționale** sau personal specializat în lucrul cu tinerii vulnerabili;
- Strategiile de dezvoltare locală **nu includ măsuri dedicate tinerilor care ies din sistemul de protecție**;
- **Accesul tinerilor la locuințe sociale este blocat** de lipsa actelor, a domiciliului legal, a veniturilor minime și a criteriilor rigide de eligibilitate;
- UAT-urile sunt rareori implicate în planificarea ieșirii din sistem a unui tânăr sau în sprijinul său post-instituțional;
- Colaborarea este **reactivă, nu proactivă**: tânărul este direcționat către primărie după ieșirea din sistem, dar **nu există un plan de sprijin integrat**, ci doar eventuale intervenții punctuale.

Colaborarea cu ONG-urile – sporadică și subdimensionată

- Județul Cluj are **un număr redus de ONG-uri active** în domeniul protecției copilului sau incluziunii tinerilor vulnerabili;
- DGASPC a avut, în trecut, **parteneriate punctuale cu unele ONG-uri** (ex. în proiecte cu finanțare externă), dar acestea nu sunt permanente și nu vizează tranziția post-instituționalizare;
- **Lipsa mecanismelor de contractare sau subvenționare** a serviciilor sociale furnizate de ONG-uri blochează extinderea colaborării;
- Nu există o **platformă județeană de dialog** sau un protocol operațional între DGASPC și societatea civilă pentru tinerii 16+ și 18+.

Consecințele colaborării slabe

- **Tinerii sunt lăsați „în gol”** între responsabilitatea statului și lipsa de asumare la nivel local;
- Se pierde oportunitatea construirii unor **parteneriate durabile pentru locuire, mentorat, formare și sprijin psiho-social**;

- Fiecare actor local își asumă parțial și nestructurat responsabilitatea, ceea ce duce la **fragmentare, ineficiență și suprapuneri inutile;**
- Rata de reintegrare socială și profesională rămâne scăzută, în special pentru tinerii romi și cei cu dizabilități.

Nevoia unei colaborări funcționale

Pentru a răspunde real nevoilor tinerilor în tranziție, este necesară:

Actor implicat	Rol necesar în colaborare
UAT-uri	Atribuirea de locuințe sociale, sprijin pentru acte, asistență socială de proximitate
ONG-uri	Furnizare de servicii complementare: mentorat, consiliere, formare, advocacy
DGASPC	Coordonare, planificare a tranziției, monitorizare și referire către parteneri
AJOFM, școli, DSP	Integrare profesională, educațională și de sănătate

Gradul scăzut de colaborare între DGASPC Cluj, UAT-uri și ONG-uri afectează direct **continuitatea sprijinului acordat tinerilor după ieșirea din sistem.** Lipsa unei rețele funcționale și a unui cadru de parteneriat formalizat determină eșecul tranziției pentru mulți tineri și perpetuarea vulnerabilităților lor.

Proiectul trebuie să devină o **platformă de colaborare multisectorială**, în care partenerii locali își asumă roluri clare și contribuie împreună la construirea unui ecosistem de sprijin post-instituționalizare eficient, durabil și echitabil.

5.5. Nevoia de intervenție multisectorială

Tranziția copiilor și tinerilor din sistemul de protecție specială către viața adultă nu este doar responsabilitatea unui singur actor instituțional, ci reprezintă un proces complex ce presupune **intervenții coordonate din mai multe domenii – social, educațional, locativ, medical, juridic și economic.** Lipsa unei abordări multisectoriale în județul Cluj determină discontinuitate în servicii, ineficiență și, cel mai grav, **excluderea reală a tinerilor din orice formă de sprijin după ieșirea din sistem.**

De ce este necesară o intervenție multisectorială?

- Niciun actor **nu poate acoperi integral** nevoile de locuire, educație, muncă, consiliere, sănătate și apartenență ale unui tânăr aflat în tranziție;
- Sprijinul eficient presupune **complementaritate, nu suprapunere:** DGASPC, UAT, școală, AJOFM, ONG – fiecare poate contribui pe dimensiunea sa;

Domenii care trebuie să coopereze

Domeniu	Actori principali	Roluri în sprijinul tinerilor
Asistență socială	DGASPC, SPAS din UAT-uri	Identificare nevoi, plan de sprijin, referire
Educație	Școli, ISJ, CNDIPT, centre de formare profesională	Remedial, „a doua șansă”, consiliere vocațională
Ocupare	AJOFM, angajatori locali, antreprenori sociali	Mediere, calificare, angajare asistată
Locuire	UAT-uri, ANL, ONG-uri, mediatori comunitari	Acces la locuințe sociale/protejate
Sănătate	DSP, cabinete de familie, psihologi independenți	Suport medical și psihologic continuu
Societate civilă	ONG-uri locale, organizații rom, culte religioase	Mentorat, activare comunitară, advocacy

Consecințele lipsei de coordonare

- Serviciile sunt **fragmentate și izolate**;
- Tinerii sunt „plimbați” între instituții fără rezultat concret;
- Fiecare actor consideră că altcineva e responsabil;
- Lipsa unei structuri de coordonare duce la **eșecul tranziției și risipă de resurse**.

Soluția: construire de rețele locale integrate

Pentru a răspunde eficient provocărilor, este necesară:

1. **Crearea unei platforme județene de coordonare** pentru tranziția tinerilor din sistemul de protecție;
2. **Formalizarea parteneriatelor** între DGASPC, UAT-uri, AJOFM, ISJ, ONG-uri – cu protocoale și responsabilități clare;
3. **Dezvoltarea de servicii complementare**, distribuite între parteneri (ex: mentorat de la ONG, locuire prin UAT, cursuri prin AJOFM);
4. **Monitorizarea interinstituțională** a tinerilor care ies din sistem – pentru a preveni pierderea din evidență;
5. **Co-proiectarea intervențiilor** împreună cu beneficiarii (inclusiv tineri romi și cu dizabilități), pentru a răspunde realist nevoilor lor.

Sprijinirea tinerilor în procesul de dezinstituționalizare necesită **nu doar voință politică, ci o arhitectură funcțională de colaborare** între sectoare. În județul Cluj, acest tip de intervenție lipsește, dar poate fi construit în jurul unui proiect strategic.

Proiectul poate deveni **mecanismul catalizator al unei intervenții multisectoriale durabile**, contribuind la:

- reducerea costurilor sociale pe termen lung;
- maximizarea eficienței instituționale;
- crearea unui model replicabil la nivel județean și regional.

Concluzie cu privire la capacitatea și provocările autorităților publice

Analiza capacității instituționale a autorităților publice din județul Cluj relevă un dezechilibru între responsabilitățile asumate prin legislație și **capacitatea reală de a susține procesul de tranziție al tinerilor care ies din sistemul de protecție specială**. Deși DGASPC Cluj își îndeplinește atribuțiile de bază privind măsurile de protecție, în etapa post-instituționalizare instituția rămâne fără instrumente, fără buget dedicat și fără rețea de sprijin.

Limitările instituționale, bugetare și umane sunt accentuate de:

- **inexistența unor servicii specializate pentru tranziție** (locuire, mentorat, integrare profesională);
- **colaborări slabe cu UAT-urile** – în special în domeniul locuirii și sprijinului social comunitar;
- **subutilizarea potențialului ONG-urilor locale**, care nu sunt integrate într-o rețea funcțională;
- **absența unui mecanism de coordonare multisectorială**, ceea ce duce la fragmentarea intervențiilor și la excluderea tinerilor din sistemele publice de suport.

În acest context, implementarea unui proiect finanțat prin **apelul PIDS_A22** devine esențială. Acesta poate acționa ca:

- **instrument de sprijin complementar** pentru DGASPC și UAT-uri;
- **mecanism de inovare socială** în sprijinul tranziției tinerilor;
- **platformă de colaborare interinstituțională**, care aduce împreună toți actorii relevanți;
- **model replicabil la nivel regional** pentru abordarea integrată a nevoilor tinerilor care părăsesc sistemul de protecție.

Fără o astfel de intervenție, tranziția rămâne un proces nestructurat, individualizat și riscant, cu efecte negative atât asupra tinerilor, cât și asupra comunității în ansamblu.

6. ANALIZA NEVOILOR GRUPULUI ȚINTĂ ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele cercetării și analizei situației copiilor și tinerilor din județul Cluj care se află în sistemul de protecție specială sau care au părăsit sistemul în ultimii 3 ani evidențiază **vulnerabilități multiple, profunde și persistente**, care afectează capacitatea acestora de a face tranziția către o viață independentă. Nevoile identificate sunt interconectate și acoperă

toate domeniile vieții – locuire, educație, muncă, sănătate mintală, apartenență și sprijin comunitar.

6.1. Profilul grupului țintă

Grupul țintă vizat în cadrul intervenției propuse este alcătuit din copii și tineri aflați sau recent ieșiți din sistemul de protecție specială din județul Cluj, cu vârste cuprinse între **16 și 29 de ani**, provenind în special din medii vulnerabile și cu un nivel ridicat de risc social. Acest grup este caracterizat de lipsa sprijinului familial, dificultăți în integrarea educațională și profesională, instabilitate emoțională și, în multe cazuri, apartenență la categorii cu nevoi specifice (romi, tineri cu dizabilități, tineri NEET).

Componenta grupului țintă

Grupul țintă este compus din două categorii principale:

1. Copii cu vârste între 16–17 ani:

- o aflați în măsuri de protecție specială (centre rezidențiale, case de tip familial, asistenți maternali);
- o în apropierea vârstei de majorat, cu perspective incerte privind viitorul;
- o mulți cu istoric de abandon școlar, decalaje educaționale și lipsă de calificări.

2. Tineri cu vârste între 18–29 ani:

- o care au părăsit sistemul în ultimii 3 ani (2021–2024), fără plan individual de sprijin post-instituționalizare;
- o cu trasee fragmentate, fără locuință stabilă, venituri constante sau acces la servicii;
- o unii dintre ei trăiesc în comunități marginalizate sau în medii instabile.

Caracteristici sociale și educaționale comune

- Peste **60% dintre tineri au un nivel educațional sub cel de gimnaziu** (date estimative);
- Marea majoritate **nu dețin nicio calificare profesională**;
- Peste **20% sunt de etnie romă**, iar aproximativ **10–15% prezintă dizabilități** (conform raportărilor DGASPC și datelor administrative);
- Mulți au **traume legate de instituționalizare, abuz, separare familială**, lipsa unei persoane de referință;
- Tranziția către viața adultă a fost pentru cei mai mulți **bruscă, fără sprijin, fără pregătire pentru autonomie**.

Probleme frecvent întâlnite în rândul grupului țintă

Domeniu	Problemă identificată
Educație	Abandon școlar, analfabetism funcțional, lipsa diplomelor
Muncă	Șomaj cronic, NEET, muncă informală fără protecție legală

Domeniu	Problemă identificată
Locuire	Fără domiciliu stabil, locuințe improvizate sau dependență de rude
Sănătate	Neaccesarea serviciilor medicale, probleme de sănătate mintală
Relații sociale	Izolare, lipsa unei rețele de sprijin, vulnerabilitate la exploatare
Identitate	Lipsă de încredere în sine, traume nerezolvate, stigmatizare

Importanța intervenției diferențiate

Deși grupul țintă are trăsături comune, **intervențiile trebuie adaptate** în funcție de:

- vârstă și etapa în care se află (în sistem vs. post-sistem);
- gradul de autonomie deja atins;
- apartenența etnică sau prezența unei dizabilități;
- nivelul de educație și aspirațiile personale.

Este esențial ca fiecare beneficiar să fie abordat în baza unui **plan individualizat de sprijin**, care să țină cont de potențial, ritm personal și barierele existente.

Grupul țintă vizat de proiect este profund vulnerabil, cu un risc crescut de excluziune și sărăcie extremă. Profilul acestui grup confirmă necesitatea unei **intervenții integrate, diferențiate și multisectoriale**, care să acopere nu doar nevoile imediate (locuire, educație, venit), ci și dimensiunea psiho-emoțională și de dezvoltare personală. Prin intervenția propusă, se creează șansa unei **tranziții reale, sigure și demne către viața adultă**.

6.2. Nevoile identificate

Analiza cantitativă și calitativă a situației copiilor (16–17 ani) și tinerilor (18–29 ani) care urmează să părăsească sau au părăsit sistemul de protecție specială în județul Cluj a evidențiat un set complex de **nevoi individuale, sociale și sistemice**, care afectează tranziția acestora către o viață independentă. Nevoile sunt interdependente și nu pot fi abordate în mod eficient decât printr-o intervenție integrată, multisectorială și personalizată.

Principalele categorii de nevoi ale grupului țintă

1. Nevoi legate de locuire

- Acces la **locuințe de tranziție** pentru tinerii care părăsesc sistemul;
- Sprijin în obținerea unei locuințe sociale prin UAT-uri (inclusiv acte de identitate și stabilirea domiciliului);
- Asistență pentru închirierea unei locuințe (garanție, contract, suport juridic);
- Suport în formarea abilităților de gospodărire, întreținere, gestionare buget.

2. Nevoi educaționale

- Educație remedială pentru copiii și tinerii cu decalaje mari de învățare;
- Acces la programe de tip „**A doua șansă**” pentru cei care nu au finalizat învățământul obligatoriu;
- Programe de **formare profesională adaptate** – de scurtă durată, accesibile, cu sprijin pentru participare;
- Sprijin pentru menținerea în sistemul de educație (burse, transport, tutorat).

3. Nevoi privind integrarea profesională

- Consiliere vocațională și orientare în carieră;
- Sprijin în identificarea unui loc de muncă și în relația cu angajatorii;
- Mediere profesională și angajare asistată;
- Sprijin pentru obținerea documentelor necesare muncii (acte, cont bancar, CV, certificat calificare);
- Posibilități de stagii, internshipuri sau muncă protejată pentru tinerii cu dizabilități.

4. Nevoi psiho-emoționale

- Evaluare psihologică individuală;
- Consiliere psihologică continuă (în special în perioada de tranziție post-sistem);
- Grupuri de suport pentru tineri cu experiențe similare;
- Intervenții pentru reducerea anxietății, tulburărilor de atașament și a traumei instituționalizării.

5. Nevoi de mentorat și apartenență

- Acces la mentori-formatori (persoane de încredere din comunitate);
- Ghidare și sprijin în luarea deciziilor, dezvoltarea personală, asumarea responsabilităților;
- Rețele de suport informale și comunitare;
- Activități de socializare, dezvoltare personală, leadership, voluntariat.

6. Nevoi administrative și juridice

- Suport pentru obținerea actelor de identitate, a certificatului de naștere, a documentelor școlare;
- Asistență juridică pentru obținerea unor drepturi restante sau stabilirea domiciliului;
- Acces la informații despre drepturile proprii și despre instituțiile relevante.

Nevoi distincte în funcție de subgrup

Subgrup	Nevoi suplimentare identificate
Tineri romi	Sprijin în combaterea discriminării, mentorat intercultural, identitate pozitivă
Tineri dizabiliți	cu Locuire protejată, muncă asistată, sprijin în autonomie și mobilitate
Tineri NEET	Reactivare educațională și profesională, integrare treptată în societate
Tineri din rural	Transport, acces la internet, acces la servicii descentralizate

Tinerii care părăsesc sistemul de protecție în județul Cluj au **nevoi complexe, continue și neacoperite**, care nu pot fi satisfăcute prin intervenții punctuale. Lipsa sprijinului coordonat în aceste domenii duce la excludere socială, vulnerabilitate economică și, în multe cazuri, la reinstituționalizare informală.

Un proiect finanțat prin **PIDS_A22** trebuie să abordeze aceste nevoi în mod **personalizat, integrat și diferențiat**, oferind tinerilor nu doar sprijin de moment, ci o **tranziție sustenabilă spre autonomie și demnitate**.

6.3. Nevoi specifice ale subgrupurilor vulnerabile

Pe lângă nevoile generale identificate în rândul copiilor și tinerilor care ies din sistemul de protecție specială, o serie de **subgrupuri vulnerabile** prezintă **caracteristici particulare** care le amplifică riscul de excluziune socială. Intervenția propusă trebuie să fie nu doar integrată, ci și diferențiată, ținând cont de **etnie, dizabilitate, nivel educațional, gen, proveniență rurală sau statut NEET**.

6.3.1. Tineri de etnie romă

Conform estimărilor, **20–25% din beneficiarii din sistemul de protecție din județul Cluj sunt de etnie romă**, provenind din comunități marginalizate, cu istoric de sărăcie intergenerațională și excluziune educațională. Aceștia se confruntă cu:

- **discriminare sistemică** în accesul la școală, muncă, locuire;
- **stigmatizare etnică** în centre și în comunitate;
- **lipsa de modele pozitive** și de sprijin identitar.

Nevoi specifice:

- Mediere interculturală și consiliere identitară;
- Programe de mentorat cu implicarea persoanelor de etnie romă;
- Intervenții comunitare care să crească acceptarea socială;
- Educație pentru combaterea prejudecăților în rândul personalului și al beneficiarilor.

6.3.2. Tineri cu dizabilități

Un procent estimativ de 10–15% dintre tinerii care ies din sistem au **forme de dizabilitate ușoară sau medie**, iar o parte sunt reinstituționalizați automat în centre pentru adulți. Această practică încalcă dreptul la viață independentă, prevăzut de Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Nevoi specifice:

- **Locuințe protejate** sau însoțite, cu asistență parțială;
- Servicii de **abilitare, sprijin în autonomie personală, mobilitate și comunicare**;
- Angajare asistată și adaptarea postului de muncă;
- Consiliere psihologică continuă, adaptată tipului de dizabilitate.

6.3.3. Tineri NEET (Not in Employment, Education or Training)

Mulți tineri care ies din sistemul de protecție devin **NEET** – tineri fără loc de muncă, care nu urmează nicio formă de educație sau instruire. În lipsa unei intervenții rapide, aceștia devin **invizibili administrativ** și se află în risc extrem de marginalizare.

Nevoi specifice:

- Activare socială prin mentorat, consiliere, voluntariat;
- Reintegrare progresivă în sistemul educațional sau profesional;
- Sprijin pentru dobândirea abilităților de viață și autonomie;
- Activități de grup care să reconstruiască încrederea și motivația.

6.3.4. Tineri din mediul rural

Tinerii reintegrați sau proveniți din zone rurale se confruntă cu **acces redus la servicii, oportunități de angajare și mobilitate**. Aceștia sunt adesea izolați și expuși riscului de abandon, mai ales în lipsa infrastructurii locale.

Nevoi specifice:

- Transport către centre de formare, unități medicale sau instituții;
- Sprijin IT și conectivitate (pentru participare digitală la cursuri, servicii);
- Implicare a UAT-urilor rurale în oferirea de sprijin și monitorizare;
- Activități descentralizate, mobile, în teren.

6.3.5. Tineri cu responsabilități parentale sau în cuplu

Un segment neglijat este cel al tinerelor mame sau al tinerilor care ies din sistem în cuplu, uneori deja cu copii. Aceștia riscă **ciclicitatea vulnerabilității**, prin absența sprijinului pentru familie și parenting.

Nevoi specifice:

- Locuire adecvată pentru familie;
- Sprijin pentru educație parentală și acces la servicii pentru copil;

- Asistență socială și sprijin financiar temporar;
- Prevenirea separării copilului de tânărul părinte.

Pentru a fi eficientă, intervenția trebuie să **recunoască și să răspundă diferențiat nevoilor subgrupurilor vulnerabile**, fără a aplica un model uniform. Abordarea universală riscă să rateze exact acele situații în care vulnerabilitatea este cea mai profundă și sprijinul – cel mai necesar.

Proiectul propus prin **PIDS_A22** are oportunitatea de a construi un model **incluziv, echitabil și adaptat**, în care niciun tânăr nu este lăsat în afara rețelei de sprijin.

Subgrup vulnerabil	Nevoie specifică 1	Nevoie specifică 2
Tineri romi	Mediere interculturală și mentorat rom	Combaterea discriminării și sprijin identitar
Tineri cu dizabilități	Locuire protejată și autonomie asistată	Acces la angajare asistată
Tineri NEET	Activare socială și sprijin motivațional	Reintegrare educațională sau formare
Tineri din rural	Acces la servicii și transport	Conectivitate digitală
Tineri părinți	Locuință familială și sprijin parental	Educație parentală și suport financiar

6.4. Nevoi instituționale și de sistem

Pe lângă nevoile directe ale copiilor și tinerilor în proces de dezinstituționalizare, în județul Cluj sunt evidente o serie de **deficiențe instituționale și lacune sistemice**, care împiedică asigurarea unui sprijin coerent, durabil și eficient pentru tranziția către viața adultă. Fără întărirea capacității instituționale și a colaborării între actori, orice intervenție individuală riscă să fie izolată și limitată ca impact.

Lacune în capacitatea DGASPC Cluj

- Nu există o **structură dedicată tranziției tinerilor 16–29 ani**;
- Lipsesc **planurile individuale de tranziție** pentru copiii de 16–17 ani;
- Nu există personal specializat în **consiliere vocațională, mentorat, integrare profesională**;
- Tinerii sunt **eliberați din sistem fără monitorizare, sprijin post-instituțional sau urmărire**.

Nevoi:

- Crearea unui **compartiment sau echipă de sprijin pentru tranziție**;
- Angajarea/atragerea de **specialiști în domenii cheie** (consilieri, mentori, psihologi, mediatorii);
- **Dezvoltarea de proceduri și instrumente** de lucru pentru sprijinul post-sistem.

Nevoia de parteneriate funcționale cu UAT-uri

- UAT-urile nu dispun de **servicii sociale adaptate tinerilor ieșiți din sistem**;
- Acordarea de locuințe sociale este **formal blocată** de lipsa de documente, venituri sau prioritizare;
- Nu există **strategii locale sau bugete alocate pentru sprijinirea tinerilor vulnerabili**.

Nevoi:

- Dezvoltarea unor **mecanisme clare de colaborare între DGASPC și UAT-uri**;
- Introducerea tinerilor ieșiți din protecție ca **grup prioritar în politicile locale de locuire și asistență socială**;
- Atribuirea de **asistenți sociali comunitari sau referenți** pentru sprijin de proximitate.

Insuficiența colaborării multisectoriale

- Colaborarea cu **AJOFM, DSP, ISJ, școli, ONG-uri** este fragmentată, ocazională sau lipsită de obiective comune;
- Nu există **platforme județene sau protocoale interinstituționale** pentru sprijinirea tranziției;
- Lipsesc **indicatorii comuni** pentru măsurarea progresului tinerilor în tranziție.

Nevoi:

- Crearea unui **mecanism județean de coordonare a tranziției**;
- Stabilirea unor **fluxuri de lucru, responsabilități partajate și trasee de referire**;
- Definirea și monitorizarea unor **indicatori comuni de rezultat**.

Lipsa de finanțare sustenabilă și predictibilă

- DGASPC nu dispune de buget pentru **dezvoltarea de servicii post-instituționale**;
- ONG-urile nu sunt **subvenționate sau contractate** pentru a furniza servicii complementare;
- UAT-urile **nu pot susține financiar programe de mentorat, locuire asistată sau formare profesională**.

Nevoi:

- Atragerea de fonduri europene, naționale și locale pentru infrastructură și servicii;
- Crearea unui **cadru de parteneriat ONG–stat–UAT** pentru dezvoltarea de servicii publice inovatoare;
- Sprijin pentru **planificarea strategică a tranziției tinerilor la nivel județean**.

Instituțiile din județul Cluj nu dispun, în forma actuală, de **mijloacele, resursele și mecanismele necesare pentru a gestiona coerent tranziția tinerilor din sistemul de protecție**. Este nevoie de o schimbare de paradigmă – de la protecție reactivă la **integrare activă și prevenire a marginalizării**. Această schimbare nu poate fi realizată fără investiții în capacitate instituțională, colaborare multisectorială și intervenții integrate.

Prin proiectul PIDS_A22, se poate construi un **model funcțional de sprijin comunitar pentru tineri**, bazat pe colaborare, inovație socială și parteneriate durabile.

6.5. Recomandări

Pornind de la nevoile identificate în rândul copiilor și tinerilor din sistemul de protecție specială, precum și de la limitările instituționale și de colaborare analizate anterior, se conturează o serie

de **recomandări strategice** care pot sta la baza unui model sustenabil de sprijin în tranziția către viața independentă.

Recomandările vizează atât **dimensiunea individuală**, cât și cea **instituțională și comunitară**, iar implementarea lor necesită o abordare integrată, multisectorială și personalizată.

1. Dezvoltarea de servicii comunitare post-instituționalizare

- Crearea și operaționalizarea de **locuințe de tranziție**, cu sprijin pentru autonomie (inclusiv pentru tinerii cu dizabilități);
- Înființarea de **centre comunitare de sprijin pentru viața independentă**, care să ofere consiliere, mentorat, sprijin pentru integrare;
- Derularea de **activități de viață practică** (gospodărire, igienă, buget, relaționare instituțională).

2. Coordonare interinstituțională și colaborare multisectorială

- Înființarea unui **mecanism județean de coordonare a tranziției tinerilor** (platformă între DGASPC, UAT-uri, AJOFM, ONG-uri etc.);
- Elaborarea de **protocoale de colaborare** cu responsabilități clare între instituții;
- Crearea unui **sistem de urmărire a parcursului post-sistem** pentru fiecare tânăr.

3. Intervenții în educație și formare profesională

- Furnizarea de **programe remediale și de tip „A doua șansă”** pentru tinerii fără studii finalizate;
- Organizarea de **cursuri de calificare profesională adaptate** nivelului educațional și profilului tinerilor;
- Implementarea de **consiliere vocațională personalizată** și mediere educațională (în special pentru tinerii romi și cei din rural);
- Sprijin pentru **accesul la burse, transport, rechizite, conectivitate digitală**.

4. Mentorat și sprijin psiho-emoțional

- Stabilirea unui program de **mentorat individualizat**, în care tinerii beneficiază de ghidaj constant din partea unui adult-resursă;
- Crearea de **grupuri de suport și activități de dezvoltare personală**;
- Asigurarea **consilierii psihologice post-instituționalizare** pentru cel puțin 12 luni după ieșirea din sistem.

5. Integrare socio-profesională activă

- Colaborare cu AJOFM, angajatori locali și ONG-uri pentru:
 - **stagii de practică, internshipuri, joburi asistate**;
 - acces la **sprijin financiar pentru angajare (subvenții, prime, tichete)**;
- Sprijin logistic pentru angajare: acte, cont bancar, CV, interviuri simulate;

- Sprijin pentru inițiative de tip **start-up social sau antreprenoriat** pentru tinerii motivați.

6. Intervenții dedicate subgrupurilor vulnerabile

- Activități de **combatere a discriminării** și de afirmare identitară pentru tinerii romi;
- **Adaptarea serviciilor** la nevoile tinerilor cu dizabilități (locuire, angajare, abilitare);
- Integrarea tinerelor mame în **programe de sprijin parental** și locuire familială.

7. Consolidarea capacității instituționale

- Formarea personalului DGASPC și din UAT-uri în:
 - planificarea tranziției;
 - mentorat;
 - lucrul cu tineri din medii vulnerabile;
- Atragerea de specialiști externi (consilieri, psihologi, formatori, mentori);
- Crearea de **ghiduri și proceduri standardizate** pentru sprijinul post-instituțional.

8. Monitorizare, participare și co-proiectare

- Implicarea tinerilor în **planificarea propriei tranziții**;
- Crearea de **grupuri consultative de tineri** și spații de exprimare;
- Monitorizarea progresului pe bază de **indicatori comuni, transparenți și relevanți**.

Recomandările propuse urmăresc construirea unui **ecosistem funcțional de sprijin** pentru copiii și tinerii care părăsesc sistemul de protecție specială în județul Cluj. Acestea pot fi implementate etapizat printr-un proiect finanțat din **PIDS_A22**, care să devină **model replicabil la nivel județean** și să aducă schimbări sistemice reale în sprijinul tranziției tinerilor vulnerabili către viața independentă.

Concluzie cu privire la Grupul tinta

Analiza aprofundată a grupului țintă din județul Cluj – copii (16–17 ani) și tineri (18–29 ani) care se află sau au ieșit recent din sistemul de protecție specială – evidențiază un cumul de nevoi critice, structurale și personale, care împiedică o tranziție firească și sigură către viața adultă. Lipsa sprijinului integrat, absența unui cadru instituțional pregătit și deficiențele colaborării intersectoriale contribuie la **vulnerabilizarea acută a acestor tineri** în primele luni și ani după părăsirea sistemului.

Grupul țintă se confruntă cu:

- **lipsa locuirii stabile**, ceea ce îi expune riscului de marginalizare sau reinstituționalizare;
- **nivel educațional scăzut și lipsa calificărilor profesionale**;
- **dificultăți de acces la servicii de sănătate, sprijin emoțional, mentorat și incluziune comunitară**;

- **discriminare și stigmatizare**, în special în cazul tinerilor romi, celor cu dizabilități sau din mediul rural.

În paralel, sistemul public – în special DGASPC și UAT-urile – nu deține structuri, bugete și mecanisme de sprijin post-instituționalizare. Lipsesc serviciile de tranziție, locuințele protejate, mentoratul profesional, consilierea psihologică pe termen lung și o rețea coerentă de colaborare locală.

Pentru a răspunde eficient acestor provocări, este nevoie de:

- intervenții **integrate, multisectoriale și diferențiate**;
- parteneriate funcționale între instituțiile publice, ONG-uri și comunitate;
- investiții în **capacitatea instituțională** și în **rețele de sprijin durabile**;
- implicarea directă a tinerilor în procesul de planificare și decizie.

Un proiect finanțat prin **PIDS_A22** poate crea cadrul optim pentru:

- dezvoltarea unui **ecosistem de sprijin adaptat realităților locale**;
- activarea comunităților și actorilor relevanți;
- construirea unui **model replicabil de tranziție către autonomie și incluziune**.

7. CONCLUZII FINALE

7.1. Rezumatul principalelor constatări

În urma analizei contextului local și a cercetării privind situația copiilor și tinerilor din sistemul de protecție specială din județul Cluj, s-au conturat următoarele **constatări-cheie**, care justifică necesitatea urgentă a unei intervenții structurate, integrative și multisectoriale:

1. Vulnerabilitate ridicată a grupului țintă

- Tinerii care urmează să părăsească sau au părăsit sistemul de protecție în ultimii 3 ani prezintă **cumul de vulnerabilități**: lipsă de sprijin familial, nivel educațional scăzut, absența unei locuințe, lipsa de experiență profesională și instabilitate emoțională.
- Subgrupurile vulnerabile – **romi, tineri cu dizabilități, NEET, din rural sau cu responsabilități parentale** – se confruntă cu bariere suplimentare și riscă excluziunea pe termen lung.

2. Lipsa unui sistem de sprijin post-instituționalizare

- După împlinirea vârstei de 18 ani, majoritatea tinerilor sunt **eliberați din sistem fără o planificare a tranziției și fără niciun sprijin instituțional**;
- Nu există servicii publice de **locuire asistată, mentorat, consiliere psihologică sau integrare socio-profesională**;
- Tinerii devin rapid „invizibili” pentru autorități și se confruntă cu **instabilitate locativă, NEET-izare și marginalizare**.

3. Deficiențe majore în capacitatea instituțională

- DGASPC Cluj **nu dispune de structură, personal sau buget dedicat tranziției tinerilor;**
- UAT-urile **nu sunt implicate activ în sprijinirea post-instituționalizare** și nu acordă prioritate locuințelor sociale pentru această categorie;
- Nu există protocoale de colaborare sau mecanisme de monitorizare a traseului post-sistem.

4. Absența unei rețele locale de sprijin

- Colaborarea între instituțiile publice și ONG-uri este **slab formalizată, ocazională și fără obiective comune;**
- Nu există o platformă multisectorială pentru coordonarea eforturilor de sprijin pentru tineri;
- Sectorul neguvernamental nu este integrat în mecanismele publice de intervenție și nu beneficiază de contracte de servicii sau subvenții.

5. Nevoia urgentă de intervenție coordonată și adaptată

- Este necesară o **abordare integrată, diferențiată și personalizată** care să includă: locuire de tranziție, sprijin educațional și profesional, mentorat, consiliere psihologică și suport comunitar;
- Intervenția trebuie să țintească atât **nevoile individuale ale tinerilor, cât și slăbiciunile sistemice;**
- Este esențială implicarea activă a tinerilor în planificarea și evaluarea propriului parcurs de integrare.

Concluzie generală

Tranziția tinerilor din sistemul de protecție către viața independentă în județul Cluj este, în prezent, **nestructurată, fragmentată și lipsită de sprijin coordonat**. Această situație determină **excluderea socială a celor mai vulnerabili** și risipirea investiției statului în protecția copilului.

Un proiect implementat prin **apelul PIDS_A22** poate constitui o **intervenție strategică, sistemică și demonstrativă**, care să:

- genereze modele locale de sprijin;
- întărească capacitatea instituțională;
- contribuie la **inclusiunea reală și durabilă a tinerilor în comunitate**.

7.2. Justificarea intervenției propuse prin proiect

Intervenția propusă prin prezentul proiect este justificată de existența unui **vid instituțional și social major** în sprijinirea copiilor și tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială în județul Cluj. În lipsa unui cadru coerent de tranziție, acești tineri ajung frecvent în situații de marginalizare, excluziune sau reinstituționalizare, ceea ce contravine obligațiilor legale și morale

ale statului român, precum și principiilor Convenției ONU privind Drepturile Copilului și ale Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

Situația problemă

- Tinerii din sistemul de protecție sunt **eliberați administrativ la 18 ani**, fără un plan individualizat, fără locuință, fără sprijin emoțional și fără acces real la formare profesională;
- Subgrupurile vulnerabile (romi, tineri cu dizabilități, NEET, mame tinere) sunt **dublu dezavantajate**, confruntându-se cu discriminare, sărăcie și lipsă de servicii accesibile;
- Instituțiile publice locale (DGASPC, UAT-uri, AJOFM) **nu au capacitatea, structura sau resursele necesare** pentru a oferi sprijin specific pentru tranziția către viața independentă;
- Lipsa unei abordări intersectoriale și colaborative conduce la **fragmentarea intervențiilor și la pierderea tinerilor din orice rețea de sprijin**.

De ce este necesară intervenția

Proiectul propus vine să acopere acest gol, prin:

- dezvoltarea unei **intervenții integrate și personalizate** pentru tinerii în tranziție;
- construirea unui **model local de servicii post-instituționalizare**, care să includă locuire, mentorat, sprijin educațional și integrare profesională;
- mobilizarea partenerilor instituționali și comunitari într-un **mecanism funcțional de colaborare**;
- abordarea diferențiată a subgrupurilor vulnerabile, cu accent pe **egalitate de șanse, nediscriminare și participare activă**.

Ce schimbări aduce proiectul

Prin implementarea intervenției propuse:

- tinerii vor beneficia de **sprijin real și coerent** în tranziția lor spre autonomie;
- vor fi create și testate **servicii noi și inovatoare** (ex: locuință de tranziție, mentorat comunitar, angajare asistată);
- se va întări capacitatea DGASPC și a partenerilor locali de a lucra împreună;
- va fi consolidată **o rețea multisectorială de sprijin comunitar**, cu potențial de replicare județeană sau regională;
- se va produce **o schimbare sistemică**, de la protecție pasivă la integrare activă.

Relevanță pentru apelul PIDS_A22

Intervenția răspunde în mod direct **obiectivului general al apelului**, contribuind la:

- dezvoltarea și furnizarea de **servicii specializate și integrate** pentru copii și tineri în proces de dezinstituționalizare;
- sprijinirea **tranziției la viața independentă** pentru tineri 16–29 ani;

- îmbunătățirea colaborării între instituții, UAT-uri și ONG-uri;
- abordarea incluziunii sociale în mod sustenabil, participativ și inovator.

Beneficiile aduse beneficiarilor după încheierea intervenției

Intervenția nu se limitează la furnizarea de servicii punctuale, ci urmărește **dezvoltarea capacităților personale, profesionale și sociale ale tinerilor**, astfel încât aceștia să poată duce o viață independentă și demnă, chiar și după încheierea sprijinului direct.

Pentru tinerii beneficiari (18–29 ani)

- Acces la **locuință sigură** sau abilități pentru a gestiona în mod independent un spațiu locativ;
- Dobândirea unei **calificări profesionale** sau a unor competențe utile pe piața muncii;
- Integrare pe piața muncii prin **angajare asistată** sau experiență practică;
- Îmbunătățirea **autonomiei personale**: gestionarea banilor, luarea deciziilor, relaționarea cu instituțiile;
- Formarea unei **rețele de sprijin informal** (mentor, colegi, prieteni) care să le rămână activă;
- **Consolidarea stimei de sine**, a motivației și a încrederii în propriul viitor.

Pentru copiii beneficiari (16–17 ani)

- Elaborarea și implementarea unui **plan individual de tranziție**;
- Participarea la activități de **educație non-formală, consiliere și mentorat**;
- Creșterea șanselor de **continuare a studiilor sau de inserție profesională** după 18 ani;
- Dobândirea timpurie a **abilităților de viață independentă**.

Pentru subgrupurile vulnerabile (romi, tineri cu dizabilități, NEET)

- Acces la **servicii diferențiate și adaptate**;
- Creșterea vizibilității și a incluziunii sociale;
- Prevenirea discriminării și combaterea auto-stigmatizării;
- Crearea unor **punți reale între ei și comunitate**.

Proiectul propus aduce **beneficii directe și de durată** beneficiarilor săi, prin dezvoltarea competențelor pentru autonomie, crearea unor oportunități concrete de integrare și formarea unor rețele comunitare de sprijin. Această abordare nu doar că îmbunătățește viața tinerilor în tranziție, dar **reduce presiunea pe sistemul public**, transformând beneficiarii din persoane asistate în **actori activi ai propriei incluziuni sociale**.

7.3. Contribuția proiectului la reducerea vulnerabilităților

Proiectul propus abordează în mod direct și diferențiat **principalele vulnerabilități identificate în rândul copiilor și tinerilor din sistemul de protecție specială** din județul Cluj. Printr-o intervenție structurată, multisectorială și centrată pe nevoile reale ale beneficiarilor, proiectul

contribuie atât la **reducerea riscurilor imediate**, cât și la **prevenirea excluziunii sociale pe termen lung**.

Vulnerabilități-cheie identificate

1. **Lipsa locuinței** și a unei soluții sigure de viață după 18 ani;
2. **Nivel educațional scăzut** și lipsa calificărilor profesionale;
3. **Izolare emoțională, lipsa unei rețele de sprijin**, traume instituționale;
4. **NEET-izare** și excludere de pe piața muncii;
5. **Discriminare** pe criterii etnice, de dizabilitate sau statut social;
6. **Fragmentarea serviciilor publice** și lipsa colaborării instituționale.

Cum contribuie proiectul la reducerea acestor vulnerabilități

Vulnerabilitate	Intervenție propusă prin proiect	Rezultate scontate
Locuire instabilă	Locuințe de tranziție, sprijin pentru chirie, suport UAT	Acces la spațiu sigur, prevenirea reinstituționalizării
Abandon educațional	Remedial, „A doua șansă”, formare profesională	Continuare studii, calificări, reintegrare educațională
Lipsa sprijinului emoțional	Consiliere psihologică, mentorat individualizat	Creștere încredere, autonomie emoțională
Șomaj și NEET	Consiliere vocațională, mediere, angajare asistată	Ocupare formală, venituri legale
Discriminare excluziune	și Activități interculturale, implicare comunitară	Stimularea acceptării sociale, incluziune
Izolare instituțională	Rețea locală multisectorială de sprijin	Coordonare eficientă, sustenabilitate locală

Contribuție strategică

Proiectul nu oferă doar „soluții punctuale”, ci contribuie la:

- **reconstruirea traseului de viață** al tinerilor, de la dependență la autonomie;
- **activarea resurselor comunitare** și a instituțiilor publice în sprijinul unei categorii invizibile;
- **crearea unui model funcțional de prevenire a excluziunii**, replicabil și scalabil la nivel regional.

Inovație și valoare adăugată

- Va fi prima inițiativă în județul Cluj care abordează **tranziția post-instituționalizare în mod integrat și personalizat**;
- Introduce metode precum: **mentoratul comunitar, locuirea asistată, sprijin intercultural și vocațional combinat**;
- Propune un **cadru de colaborare interinstituțională real**, cu impact durabil asupra modului în care sunt susținuți tinerii vulnerabili în județ.

Intervenția propusă are potențialul de a transforma nu doar viețile beneficiarilor, ci și **modul în care comunitatea și sistemul public răspund responsabil și sustenabil** în fața tranziției delicate de la copil instituționalizat la adult integrat în societate.

Concluzie generală finală

În județul Cluj, copiii și tinerii care urmează să părăsească sistemul de protecție specială sau care au făcut deja acest pas în ultimii ani se confruntă cu **riscuri sociale majore și nevoi multiple**, cărora instituțiile locale nu le pot răspunde în mod adecvat. Tranziția către viața adultă este abruptă, lipsită de sprijin și planificare, iar absența unor servicii post-instituționalizare determină, frecvent, **derapaje grave: lipsa locuinței, șomaj de lungă durată, abandon educațional, marginalizare și reinstituționalizare informală**.

Situația este cu atât mai gravă în cazul tinerilor **de etnie romă, cu dizabilități, din mediul rural sau fără niciun sprijin familial**, care se află în risc de excluziune multiplă și de reactivare a traumei instituționale. În lipsa unei intervenții urgente, acești tineri riscă să devină **o generație pierdută**, invizibilă pentru politicile publice și dependentă pe termen lung de forme pasive de sprijin.

Pe de altă parte, nici autoritățile publice nu dispun de structuri, proceduri sau resurse care să le permită gestionarea eficientă a acestei tranziții. Lipsa unei rețele de colaborare între DGASPC, UAT-uri, AJOFM, școli și ONG-uri accentuează fragmentarea și ineficiența răspunsului instituțional.

În acest context, **implementarea unui proiect finanțat prin apelul PIDS_A22 este nu doar necesară, ci urgentă**. Intervenția propusă oferă **o soluție concretă și integrată** pentru acoperirea acestui vid: sprijin pentru locuire, integrare educațională și profesională, mentorat, consiliere psihologică, construire de parteneriate locale și consolidarea capacității instituționale.

Fără acest proiect, tranziția rămâne o etapă critică, nereglementată și nesusținută, cu costuri umane, sociale și bugetare semnificative. Cu acest proiect, județul Cluj poate construi **un model de incluziune durabilă**, care redă acestor tineri șansa la o viață autonomă, demnă și integrată în comunitate.

Anexa 1 – ghiduri de interviu/focus grupuri

GHID DE INTERVIU SEMISTRUCTURAT – TINERI 18–29 ANI care au părăsit sistemul

Scop: Identificarea experiențelor personale, a nevoilor nerezolvate și a provocărilor cu care se confruntă după ieșirea din sistem.

Durată recomandată: 45–60 minute

Tip: individual

Domenii și întrebări orientative:

1. Tranziția la 18 ani

- Cum a fost pentru tine momentul în care ai părăsit sistemul?
- Ai primit sprijin de la cineva? Cine te-a ajutat cel mai mult?

2. Locuire

- Unde ai locuit imediat după ce ai părăsit sistemul? Ai acum o locuință stabilă?
- Care au fost dificultățile în a obține sau păstra un loc unde să stai?

3. Educație și muncă

- Ai reușit să continui școala sau să obții o calificare?
- Lucrezi în prezent? Ce obstacole ai întâmpinat în căutarea unui loc de muncă?

4. Sprijin și relații

- Ai o persoană de încredere căreia îi ceri sfaturi?
- Cum te-ai simțit emoțional în perioada de după ieșirea din sistem?

5. Nevoi și soluții

- Ce crezi că te-ar fi ajutat mai mult în tranziția către viața independentă?
- Dacă ai putea propune un serviciu sau o idee pentru tineri ca tine, care ar fi aceea?

GHID DE FOCUS GRUP – COPII 16–17 ANI aflați în protecție

Scop: Aflarea percepțiilor despre viitor, planuri, temeri și gradul de pregătire pentru viața independentă.

Participanți: 6–8 copii / grup, grupe separate dacă sunt fete și băieți

Durată: 60–75 minute

Domenii de discuție:

1. Viitorul apropiat

- Ce planuri aveți după 18 ani? Unde vă vedeți locuind?
- V-a vorbit cineva despre ce urmează după ce ieșiți din sistem?

2. Pregătire și abilități

- V-a învățat cineva cum să vă administrați banii sau cum să găsiți un loc de muncă?
- Ați participat la activități care vă pregătesc pentru viața pe cont propriu?

3. Sprijin

- De cine vă simțiți cel mai sprijiniți acum?
- Ce v-ați dori să existe pentru a vă ajuta după ce ieșiți din sistem?

4. Temeri și așteptări

- Ce vă îngrijorează cel mai mult în legătură cu ieșirea din sistem?
- Cum credeți că ar arăta un serviciu ideal pentru tineri ca voi?

GHID DE INTERVIU – PROFESIONIȘTI (DGASPC, UAT, ONG-uri)

Scop: Obținerea perspectivelor profesionale privind capacitatea instituțională, nevoile beneficiarilor și provocările colaborării interinstituționale.

Durată: 45–60 minute

Domenii:

1. Tranziția beneficiarilor

- Ce se întâmplă, procedural, când un tânăr iese din sistem?
- Care sunt principalele vulnerabilități observate?

2. Resurse și capacitate instituțională

- Dispune instituția dvs. de personal și servicii dedicate tranziției post-sistem?
- Ce lipsește pentru a asigura un sprijin eficient?

3. Colaborare și rețea

- Cum colaborați cu alte instituții (UAT, AJOFM, școli, ONG-uri)?
- Ce funcționează și ce nu în această colaborare?

4. Recomandări

- Ce tip de servicii ar fi necesare pentru tinerii din protecție?
- Ce poate face un proiect în plus față de ceea ce oferă sistemul?

Anexa 2. Bibliografie și surse de date

Surse instituționale și statistice oficiale

1. Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adoptie (ANPDCA) – *Rapoarte anuale privind copiii în sistemul de protecție specială* (2021–2023) <https://copii.gov.ro>
2. Institutul Național de Statistică (INS) – *Baze de date TEMPO Online; Populația după domiciliu, vârstă, etnie, dizabilitate* <https://statistici.insse.ro>
3. DGASPC Cluj – *Date statistice locale privind numărul copiilor și tinerilor în protecție și tipuri de măsuri* (2021–2024)
4. Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIIR) – *Rapoarte privind abandonul școlar, participare în programe „A doua șansă” și CES* <https://data.gov.ro>
5. Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM) Cluj – *Statistici NEET și ocupare tineri* (2023–2024)
6. Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație (CNPEE) – *Studii privind incluziunea elevilor în risc de abandon*

Studii și cercetări relevante

7. UNICEF România & Banca Mondială (2020) – *Tranziția la viața adultă a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială* <https://unicef.org/romania>
8. Salvați Copiii România (2022) – *Raport național privind copiii în sistemul de protecție și serviciile suport*
9. FONPC (2021) – *Analiza serviciilor sociale adresate tinerilor post-instituționalizați în România* <https://fonpc.ro>
10. DGASPC Cluj – Raport de activitate 2024: chrome-extension://efaidnbmninnbpcajpcglclefindmkaj/https://www.dgaspc-cluj.ro/documente/dgaspc_cj_raport_activitate_2024.pdf
11. ANPDCA – Date statistice trimestriale și anuale (2023): www.copii.ro
12. Eurostat – Children in alternative care in EU Member States, 2023
13. Eurostat – Education and Training Statistics 2023
14. FRA – Second European Union Minorities and Discrimination Survey (EU-MIDIS II), 2021
15. UNICEF România – Studiu privind copiii aflați în sistemul de protecție (2022)
16. Raport UNICEF 2022 privind tinerii din sistemul de protecție; modelul „tranzitiei asistate” din Garanția Europeană pentru Copii
17. FRA – EU-MIDIS II (2021); Strategia Națională pentru Incluziunea Romilor 2022–2027

18. Eurostat – Youth NEET rates by country and region, 2023

19. FRA EU-MIDIS II (2021) – analiză privind discriminarea romilor în UE

bz.prefectura.mai.gov.ro+9salvaticopiii.ro+9migrant-integration.ec.europa.eu+9;

20. Raportul Inspectoratului Școlar Județean Cluj și alte surse locale privind rezultate școlare și situația educațională a copiilor din medii vulnerabile

cjCluj.ro+2cdn.edupedu.ro+2bz.prefectura.mai.gov.ro+2;

Cadrul legislativ și strategic

- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată
- Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale
- Convenția ONU privind Drepturile Copilului
- Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități
- Strategia națională privind protecția și promovarea drepturilor copilului 2022–2027